

JIHOČESKÁ UNIVERZITA

Zemědělská fakulta

České Budějovice

Katedra: Práva

Studijní program: 6208 R Ekonomika a management

Studijní Obor: Účetnictví a finanční řízení podniku – pro české firmy

Bakalářská práce

Právní úprava pojištění – pojišťování nemovitostí

Vedoucí bakalářské práce:

JUDr. Václav Kaizrlík

Landová

Autor:

Dagmar

2006

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Právní úprava pojištění – pojišťování nemovitostí“ vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění, materiálů a publikací, které uvádím v přehledu použité literatury.

V Českých Budějovicích dne..... Podpis.....

Poděkování

Děkuji JUDr.Václavu Kaizrlíkovi za pomoc a odborné vedení při tvorbě bakalářské práce. Dále děkuji Heleně Šípkové za cenné rady a pomoc při tvorbě praktické části bakalářské práce.

Dagmar Landová

OBSAH:

Předmluva	1
Metodika	2
1. Úvod	3
1.1 Podstata a účel pojišťovnictví	3
1.2 Historický vývoj pojišťovnictví	3
1.2.1. Prvopočátky pojišťovnictví	3
1.2.2. Pojišťovnictví v Českých zemích do konce 19. století	5

1.2.3. Vývoj pojišťovnictví od roku 1900 do roku 1945	6
1.2.4. Situace na pojistném trhu po druhé světové válce	7
2. Všeobecně o pojištění	8
2.1 Základní vymezení pojmů	8
2.1.1. Pojem pojištění	8
2.1.2. Základní pojmy v pojišťovnictví	9
2.1.3. Formy pojištění	11
2.1.4. Základní druhy pojištění	11
2.1.5. Funkce pojištění a pojišťovnictví v tržní ekonomice	12
2.2 Pojišťovací činnost a pojistná odvětví	14
2.3 Pojištění majetku	18
2.3.1. Výklad pojmů pro účely pojištění majetku	18
2.3.2. Právní vztahy k nemovitostem	20
2.3.3. Pojistné druhy v pojištění majetku	22
2.4 Pojištění jako transfer rizika	25
2.4.1. Ekonomicko – teoretický přístup k pojištění rizika	25
2.4.2. Riziko a jeho členění	26
2.4.2.1. Základní kategorie pojistných rizik	28
2.4.2.2. Risk management	29
3. Pojistné právo	30
3.1 Právní úprava pojištění	30
3.1.1 Prvky právních vztahů pojistných	30
3.1.2. Pojistná smlouva	32
3.1.3. Státní dozor a kontrola v pojišťovnictví	34
3.1.4. Základní kapitál v pojišťovnictví	37
3.2 Legislativa	40
4. Srovnávací studie pojistných produktů	42
4.1. Všeobecná charakteristika vybraných pojišťoven	42
4.1.1. Česká pojišťovna, a.s.	42
4.1.1.1. Všeobecné pojistné podmínky pro pojištění majetku občanů	43

4.1.2. Kooperativa pojišťovna, a.s.	45
4.1.2.1. Všeobecné pojistné podmínky pro pojištění majetku občanů	45
4.1.3. Allianz, a.s.	47
4.1.3.1. Zvláštní pojistné podmínky pro pojištění trvale obývané nemovitosti	47
4.2. Finanční analýza pojistných produktů majetkového pojištění – nemovitosti	49
4.2.1. Česká pojišťovna, a.s.	49
4.2.2. Kooperativa, pojišťovna, a.s.	51
4.2.3. Allianz pojišťovna, a.s.	52
5. Závěr	55
6. Seznam použité literatury	57
7. Přílohy	58

Předmluva

Význam pojišťovnictví v tržní ekonomice není doposud adekvátně oceněn, ačkoli se jedná o odvětví, které je nepostradatelné pro kvalitní fungování a úspěšné rozvíjení tržních mechanismů. Stejně tak význam pojišťovnictví v sektoru pro soukromé osoby a obyvatele je nezanedbatelný, o čemž mohou svědčit i katastrofální následky povodní z minulých let v naší republice. V případě kvalitní pojistné ochrany lze totiž dopad takovýchto událostí znatelně zmírnit.

V souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie došlo zcela logicky také ke změnám v pojišťovnictví. Evropská problematika výrazně ovlivnila činnost komerčních pojišťoven. Pro tyto pojišťovny znamenalo přistoupení nejen povinnost aplikovat řadu nových zákonných požadavků a omezení, ale také možnost působit na jednotném pojistném trhu unie.

Dnes působí na našem trhu o něco méně pojišťoven než v předešlých letech a to 40 pojišťoven, nabízejících celou řadu pojistných produktů. Aby byl člověk schopen správně reagovat na nastalé změny, uměl se orientovat v nabízených službách a tudíž si mohl zvolit produkt, který odpovídá jeho potřebám, měl by mít možnost blíže se seznámit alespoň se základy pojišťovnictví.

Cílem této bakalářské práce je zmapovat pojistné právo a pojišťování nemovitostí, objasnit principy a základní terminologii pojišťovnictví a porovnat pojistné produkty vybraných pojišťoven, tak aby i běžný občan měl šanci se zorientovat v celé této složité problematice.

Metodika

Vzhledem k tomu, že tématem bakalářské práce je právní úprava pojištění, resp. pojišťování nemovitostí, bylo hlavním úkolem shromáždit veškeré informace týkající se pojistného práva z hlediska neživotního pojištění, především z oblasti pojištění majetku.

Základní informace týkající se pojišťovnictví, jako jednu z klíčových oblastí hospodářství každého státu jsem získala z následujících zdrojů:

- ze zákona č. 39/2004 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů jsem čerpala základní informace týkající se pojišťovací činnosti, státního dozoru v pojišťovnictví a základního kapitálu v pojišťovnictví,
- ze zákona č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a změně souvisejících zákonů jsem získala veškeré informace o pojistné smlouvě, o základních pojmech souvisejících s pojištěním a dále informace potřebné k pojištění majetku
- ze skript Pojišťovnictví od Václava Voženílka jsem čerpala údaje týkající se především hlavní terminologie, zásad a principů s cílem obsáhnout základy pojistné problematiky,
- z knihy Pojistné právo od Michala Spirita jsem čerpala základní informace o pojišťovnictví jakožto právního vztahu.

Ve druhé části bakalářské práce jsem ověřila své získané teoretické poznatky v praxi na konkrétních pojišťovnách. Porovnávala jsem jejich všeobecné pojistné podmínky pro pojištění majetku a pojistné produkty při pojištění konkrétní nemovitosti. Podstatné informace jsem získala z následujících zdrojů:

- z knihy Pojistný trh od Viktorie Čejkové jsem čerpala informace o problematice pojistného trhu jako součásti finančního trhu a údaje sloužící k porovnání vybraných pojišťoven,
- z Všeobecných pojistných podmínek jednotlivých pojišťoven jsem získala informace typu pojistná nebezpečí, předmět pojištění, místo pojištění atd.

1. Úvod

1.1. Podstata a účel pojišťovnictví

Nedokonalost člověka a lidské společnosti vůbec je vedle nespoutaných živelních sil významným generátorem negativních důsledků realizace nahodilosti. Zdrojem a příčinou nebezpečí mohou být v tomto ohledu vedle nedokonalosti lidských smyslů i další subjektivní lidské vlastnosti, jakými jsou neznalost, nezkušenost, nedbalost, omyl, selhání a jiné další. Z této premisy plyne, že prakticky při jakémkoliv druhu lidské činnosti respektive působení živelních sil může z těchto příčin dojít ke způsobení nahodilé události.

Vznik těchto důsledků někdy nelze vůbec předpokládat (např. požár, úraz, pád letadla), jindy je jisté, že tyto důsledky nastanou, avšak není jisté, kdy nastanou (např. smrt). A právě ke zmírnění negativního působení těchto důsledků byl vytvořen institut pojištění. Účelem pojištění je odstranit nebo alespoň zmírnit nepříznivé důsledky nahodilých událostí.

1.2. Historický vývoj pojišťovnictví

1.2.1. Prvopočátky pojišťovnictví

Lidé byli od dávných dob sužováni strachem, obavami i nejistotou. Proto vzniklo pojištění, které zabezpečuje občanům právo na výplatu peněžních prostředků k úhradě potřeb, které vznikají z nahodilých událostí, jedná se o tzv. svépomoc.

Myšlenka principu pojištění je velmi stará. Archeologicky je doloženo, že již ve starém Egyptě (asi okolo 2500 let před n.l.) uzavírali kameníci dohody o společném

krytí výdajů na pohřby z pravidelně vybíraných příspěvků a že v Babylónii (asi 2000 let před n.l.) uzavírali majitelé karavan dohody o vzájemném krytí ztrát. V Řecku (asi 400 let před n.l.) existoval druh sociálního pojištění, kterým byli odškodňováni občané zmrzačení v bojích za vlast. Z doby existence římského impéria jsou dochovány zmínky o zájmových skupinách lidí, kteří se finančně zabezpečovali např. pro případ invalidity a úmrtí.

V Evropě na přelomu 11. a 12. století začaly s rozvojem obchodu a řemesel vznikat větší skupiny, které pocítovaly potřebu sdružovat se v zájmu přežití. Utvářely se různé rodinné svazky, nazývané gildy. Gildy měly ve stanovách zabezpečeno vytvoření společné pokladny, z níž se vyplácela pojistná plnění, došlo-li k vymezené pojistné události. Z nich postupně vzešly řemeslnické cechy, jejichž význam se udržel do 18. století. Cechy zakládaly četné mistrovské a tovaryšské pokladnice či bratrstva za účelem podpory členů v nemoci a poskytování pohřebního, čímž byly dány opět základy pojišťování. Kupecké gildy poskytovaly nejen právní ochranu, ale do určité míry provozovaly i pojištění lodní dopravy a požární pojištění. První dochovaná pojistná smlouva je ze dne 13. dubna 1379. Byla podepsána v Pise a zahájila éru komerčního námořního pojištění a rovněž námořního práva. Nejstarší dochovaná smlouva z oblasti životního pojištění je z roku 1308 uzavřená mezi opatem kláštera sv. Denise v Paříži a arcibiskupem kolínským. Jednalo se o důchodové pojištění na jednorázové pojistné.

První řádná požární pojišťovna vznikla v Hamburku roku 1676 jako „Generální požární pokladna“. Největší pojišťovací systém Lloyds vznikl v roce 1687 z kavárny pana Edwarda Lloyda, kde se scházeli kupci, makléři a námořníci a on pro ně organizoval výměnu informací o námořní přepravě. Na základě těchto informací vybudoval největší informační centrum o pohybu lidí, zboží, o haváriích a jejich pojišťování. V souvislosti s rozvojem pozemní dopravy v Evropě vznikalo pojištění odpovědnosti za škody. Počátky tohoto pojištění nacházíme ve Francii v podobě pojištění odpovědnosti z provozu koněspřežné dopravy.

Souběžně s pojištěním majetku se rozvíjí i pojištění rizik týkajících se zajištění života lidí. Od počátku 15. století vznikají nové smlouvy, které se již podobají dnešnímu důchodovému pojištění. V 16. století dochází převážně v Anglii, Flandrech a Holandsku k rozvoji tzv. rentových důchodů. Zároveň významný holandský státník Jean de Witte dal jako první početní podklady nového způsobu pojištění. Pojišťovaly

se jím důchody nazývané „tontiny“. Lorenzo Tonti navrhl jako zdroj příjmů francouzskému kardinálovi Mazarinovi tento druh výnosné státní půjčky.

V 16. století se zrodilo životní pojištění, jak je známe dnes. První zaznamenaná pojistka byla uzavřena 18. června 1583. Tehdy pan Richard Martin uzavřel smlouvu na život Williama Gybbonse na období dvanácti měsíců na pojistnou částku 382 liber. K rozvoji pojištění v 16. století přispěl i vědecký výzkum problémů pravděpodobnosti lidského života a formulovaný zákon velkých čísel i zpracování úmrtnostních tabulek.

První komerční pojišťovnou založenou na zmíněných základech byla Společnost pro pojišťování vdov a sirotků, která vznikla v roce 1699 v Londýně.

V 19. století, vzhledem k nezbytnosti ochrany proti velkým rizikům, které neřešilo ani soupojištění, vzniká specifický druh pojištění a tím je tzv. zajištění. Zajištění je založeno na principu ochrany případného rizika, kdy se pojišťovna pojistí u zajistitele a tím je chráněna. První zajišťovna na světě vznikla v roce 1846 a to v Kolíně nad Rýnem. V Anglii nebylo zajištění povolováno.

1.2.2. Pojišťovnictví v Českých zemích do konce 19. století

V dobách, kdy byly české země součástí habsburské monarchie, byly za největší nebezpečí považovány požáry. Nejenže ohrožovaly majetek bohatých i chudých bez rozdílu, ale často přinášely také ztrátu pracovních příležitostí. Především zemědělství, které zajišťovalo většinu příjmů a naléhavě vyžadovalo ochranu. Císařovna Marie Terezie svými osobními dopisy a patenty podněcovala zakládání pojišťoven. Zpočátku se snažila poškozeným pomáhat dobročinnými akcemi různého druhu. Jednou z nejvýznamnějších bylo založení Fondu na úhradu škod vzniklých požáry, povodněmi a nepřízní počasí. Po vzoru sousedních německých států začaly koncem 18. století vznikat i v habsburské monarchii vdovské a sirotčí penzijní ústavy. Nejstarší z nich byl Olomoucký všeobecný vdovský a sirotčí penzijní ústav založený roku 1793. Druhým ústavem tohoto typu byl Uherský ústav založený roku 1797, po něm následovaly dva ústavy: Pražský ústav pro občany provozující živnost a Pražský zabezpečovací ústav pro muže. V habsburské monarchii, a tedy i v českých zemích, byla právní úprava pojištění a pojišťovnictví upravena patentem císaře Františka I. Ze dne 4. září 1819, jímž se povolovalo pojištění jako soukromé podnikání. Vznikly Pojišťovací společnost Přístav Komárno, Zemská požární pojišťovna a Vzájemná požární pojišťovna pro Horní Rakousy se sídlem v Linci. Dále pak roku 1822 akciová pojišťovna v Terstu.

Nejvýznamnější z prvních novodobých životních pojišťoven v habsburské monarchii byl „Všeobecný zaopatřovací ústav pro poddané rakouského císařského státu“, který vznikl 1. března 1823. Do této první fáze zakládání „domácích“ pojišťoven spadá i založení První české vzájemné pojišťovny v Praze na konci října roku 1827. Zakladatelem byl Matyáš, hrabě z Thurnu a Hohensteinu a František Josef, hrabě z Vrtby. V roce 1830 pak v Brně vznikla První Moravsko-slezská vzájemná pojišťovna.

Následující období je charakterizováno vznikem a rozvojem řady vzájemných pojišťoven a pojišťovacích spolků, které vznikaly v šedesátých a sedmdesátých letech 19. století. K významným institucím patřily: Pražská městská pojišťovna (1865), Pojišťovací požární spolek sv. Florian v Chebu (1868) a další. Hospodářsky sílící česká buržoazie pocítovala stále naléhavěji potřebu vlastní pojišťovny specializované na životní pojištění, jež dosud ovládaly vídeňské, terstské a částečně i budapeštské pojišťovny. Roku 1869 vznikly v Praze dvě české pojišťovny: Vzájemná pojišťovací banka Slavia a pojišťovna Praha. Až do konce 19. století české pojišťovny Slavia, Praha a německá Concordia hrály na pojistném trhu životního pojištění v Rakousku-Uhersku jen nepatrnou roli. Převážnou část životních pojištění v Čechách, na Moravě a ve Slezsku upisovaly i nadále vídeňské, terstské a budapeštské pojišťovny a zahraniční pojišťovací ústavy.

1.2.3. Vývoj pojišťovnictví od roku 1900 do roku 1945

V období před 1. světovou válkou dochází k dalšímu rozvoji pojišťoven a nárůstu jejich počtu. Vznikají např.: Rolnická pojišťovna, Plaňanská pojišťovna, Albrechtická pojišťovna, Hasičská pojišťovna, Koruna, Patria, Moldavia-Generali a další.

První světová válka znamenala určité zakolísání v oblasti pojišťovnictví, ale po jejím skončení pojištění začalo vcelku dobře rozvíjet. V českých zemích však víceméně stagnovalo. Válečná léta prokázala prozíravost vedení těch pojišťoven, které své přebytky ukládaly především v nemovitostech a ne v hotovosti, která tehdy podléhala rychlému znehodnocení. První světovou válkou byl přerušen úspěšný rozvoj pojišťovnictví z období přelomu 19. a 20. století. Svědčí o tom skutečnost, že v letech 1914-1918 nevznikla v českých zemích jediná pojišťovna. Důsledky první světové války měly značný vliv na vznik dalších pojišťovacích ústavů i v bývalých Uhrách,

jako například.: Prvá slovenská poisťujúca spoločnosť, Prvá slovenská poisťovňa, Lidová poisťovňa Čechoslavia, Legie, Merkur, Prudencia, Union a spousta dalších.

Od roku 1918, nedlouho poté co zanikla habsburská monarchie, se na novém československém trhu objevila vedle již zavedených poisťoven i celá řada nových poisťovacích ústavů. Mezi nově vzniklé poisťovny patřily například – Prvá slovenská poisťovňa, Karpatia, Lidová poisťovňa Čechoslavia, a.s. a další. Dále působily na území ČSR i zahraniční poisťovny – Frankfurtská všeobecná poisťovňa, Poisťovací koncern Phoenix a řada dalších. V této době rostl především zájem o pojištění úrazové a pojištění pro případ smrti, a to hlavně ze strany podnikatelů. Dále rostla potřeba dopravního pojištění a rozhodující úlohu mělo stále pojištění požární. Praktická činnost poisťoven se opírala o pojistnou teorii založenou na matematice a statistice. Pojistné právo se zabývalo řešením právních otázek. Členilo se na pojistné právo správní a na pojistné právo soukromé.

V letech 1918 – 1938 bylo poisťovníctví v Československu na úrovni hospodářsky vyspělých evropských států.

Léta 1939 - 1945 měla neblahý dopad i v oblasti poisťovníctví. Nacisté začali brzy po svém příchodu na naše území potlačovat všechno české. Zdejší poisťovny byly zbaveny svých pojistných kmenů a trh ovládly ústavy německé. Vycházela celá řada diskriminačních právních aktů, z nichž si připomeňme alespoň akt Ministerstva vnitra o omezení dispozice s pojistkami židovských obyvatel. Některé poisťovny nebyly s to odolat tlaku německého kapitálu a docházelo k jejich fúzi. Přesto do roku 1945 na území českých zemí působilo 700 poisťoven. Znárodnění poisťovníctví na konci října 1945 však udělalo za soukromým fungováním tohoto oboru na velice dlouhou dobu definitivní tečku. Po skončení války byl jedním z prvních dekretů prezidenta republiky, kterými se dočasně řídil režim v obnoveném státě, dekret 5/45 Sb. o dosazení národních správ do všech zahraničních poisťoven. Dekretem 103/45 Sb. bylo pak smluvní (soukromé) poisťovníctví znárodněno. Vznikly tři poisťovny v českých zemích: První československá poisťovňa n. p., Slavia n. p., Pražská poisťovňa n.p. Na Slovensku existovala jediná poisťovňa (Slovan n. p.) a pro celé Československo Nemocenská poisťovňa n.p.

1.2.4. Situace na pojistném trhu po druhé světové válce

Další etapou v rozvoji pojišťoven byl rok 1948, kdy došlo k jejich centralizaci. Dne 25.5.1948 došlo ke sloučení všech pěti pojišťoven do jediného monopolního pojišťovacího ústavu - Československá pojišťovna, národní podnik a pojišťovnictví ztratilo tržní charakter. Rok 1952 přinesl vydání zákona o pojišťovnictví, kterým se mimo jiné Československá pojišťovna přejmenovala na Státní pojišťovnu. Po federalizaci státu došlo s účinností od 1.1.1969 k jejímu rozštěpení na Českou státní pojišťovnu a Slovenskou státní pojišťovnu. Bez ohledu na individuální potřeby klientů plnilo pojišťovnictví v této době zejména direktivní úkoly stanovené státem.

2. Všeobecně o pojištění

2.1. Základní vymezení pojmů

2.1.1. Pojem pojištění

Z ekonomického hlediska lze pojištění charakterizovat jako vytváření finanční rezervy sloužící k úhradě potřeb nebo škod, které vzniknou pojištěným z nahodilých událostí. Tato finanční rezerva se vytváří z prostředků pojištěných subjektů, tedy z pojistného, které je cenou za poskytování pojistné ochrany. Posláním pojištění spočívá ve finančním nesení rizika stabilizovat ekonomické činnosti a lidské bytí respektive jako velmi specifická finanční služba vyrovnávající v ekonomice škody náhodné povahy. Jinak řečeno – podstatou pojištění je eliminovat finanční výkyvy v kontinuálním vývoji národního hospodářství a lidské společnosti vůbec.

Z právního hlediska je pojištění závazkovým právním vztahem mezi pojistitelem na jedné straně a pojištěným nebo pojistníkem na straně druhé. Při tomto vztahu na sebe pojistitel (např. pojišťovna) bere závazek, že v případě nastane-li pojistná událost, vymezená zákonem nebo v pojistné smlouvě, poskytne pojištěnému pojistné plnění. Účastníci tohoto právního vztahu mají rovné postavení, a tato charakteristika platí pro pojištění provozovaná komerčními pojišťovnami. Z hlediska způsobu financování tedy pojištění dělíme na *komerční a sociální*.

Sociální pojištění, které přímo organizuje stát, je realizováno systémem zdravotního pojištění a systémem nemocenských, důchodových a dalších sociálních dávek. Jedná se též o důsledky nahodilých událostí, ale předem určených, u kterých se ví, že nastanou, ale neví se, kdy nastanou, a jsou zmírňovány státem.

Pro majitele nemovitosti je kvalitní pojištění možností, jak v případě nepředvídaných událostí, které mohou mít původ zejména v negativním působení přírodních sil nebo fyzických osob na nemovitost, získat smluvně zaručený nárok na finanční prostředky, potřebné k obnově poškozených nebo zničených částí stavby.

Podobný nárok na finanční ochranu si může vlastník nemovitosti smluvně zajistit pro případ, že v souvislosti s vlastnictvím nemovitosti vznikne majetková nebo osobní škoda třetí osobě, vlastník přitom porušil příslušný právní předpis a za tuto škodu odpovídá.

Výhoda pojištění spočívá ve způsobu užití peněz. Pojistitelé investují do mnoha různých forem investic. Svými rozsáhlými investicemi pomáhá pojišťovnictví půjčovat národním a mezinárodním správním orgánům. Pomáhá průmyslu a obchodu tím, že jim dává k dispozici různé formy půjček a upisuje akcie, které jsou nabízeny na volném trhu. Pojistitelé tvoří část toho, co se nazývá institucionálními investory, dalšími jsou banky a penzijní fondy. Investuje se také do nemovitostí a stává se, že tabule u pozemků, na nichž se staví, oznamují, že projekt financuje důležitý pojistitel.

Peníze, které pojišťovny investují, se nashromáždily proto, že tisíce různých lidí a organizací platí pojistné. Z určitého hlediska vyvolává existence pojistného trhu podobu vynuceného spoření. Člověk, který si pojišťuje dům, nemá možná dostatek volných peněz, aby si mohl koupit akcie nebo nemovitost, přidá-li se však pojistné od této osoby k pojistnému od několika tisíc lidí, vzniká značná finanční částka pro investování.

2.1.2. Základní pojmy v pojišťovnictví

Pojistitel – ten, kdo s pojištěným nebo s pojistníkem uzavřel pojistnou smlouvu. U nás je pojistitelem vždy pojišťovna, která má od ministerstva financí, jako orgánu státního dozoru v pojišťovnictví, povolení působit na území České republiky.

Pojistník - fyzická nebo právnická osoba, která uzavřela s pojistitelem pojistnou smlouvu a je povinna platit pojistné.

Pojištěný – je ten, na jehož majetek, život nebo zdraví nebo na jehož odpovědnost za škody se pojištění vztahuje.

Pojištěnec – pojem užívaný v sociálním, zdravotním, nemocenském a důchodovém pojištění nekomerčního typu.

Pojišťovna – viz. pojistitel.

Zajišťovna – právnická osoba, jejíž činností je přebírání pojistných rizik postoupených pojišťovnou nebo jinou zajišťovnou, se sídlem na území České republiky, která provozuje zajišťovací činnost, nebo právnická osoba se sídlem v zahraničí, která provozuje zajišťovací činnost v souladu s právní úpravou země svého sídla.

Pojistná smlouva – dohoda o smluvním pojištění fyzických a právnických osob, musí být vyhotovena písemně.

Pojistka – písemné potvrzení pojistitele o uzavření pojistné smlouvy.

Pojistné – úplata za pojistitelem převzaté riziko, které odpovídá jeho charakteru a rozsahu.

Pojistné běžné – pojistné, placené opakovaně v dohodnutých pojistných obdobích.

Pojistné jednorázové – pojistné, placené najednou za celou pojistnou dobu.

Pojistná událost – je nahodilá událost, blíže označená v pojistné smlouvě, se kterou je spojen vznik povinnosti pojistitele poskytnout pojistné plnění.

Nahodilá událost – je taková událost, o které se odůvodněně předpokládá, že může v době trvání pojištění nastat, neví se však kdy nastane nebo zda vůbec nastane.

Pojistné plnění – jednorázová částka nebo důchod, které jsou podle pojistné smlouvy poskytnuty pojistitelem pojištěnému nebo poškozenému v případě vzniku pojistné události.

Pojistná hodnota – cena věci v den sjednání pojištění, rozhodná pro stanovení pojistné částky. Pojistná hodnota může být vyjádřena jako nová cena nebo časová cena, případně jiným způsobem.

Pojistná částka – částka dohodnutá v pojistné smlouvě, ze které se stanoví výše plnění v případě pojistné události.

Pojistný trh – místní a časové soustředění nabídky a poptávky po pojištění.

Pojistný kmen – souhrn pojistných smluv, které pojišťovna má v rámci určitého druhu pojištění.

Pojistné riziko – předmět pojištění, který je pojištěn na určitá pojistná nebezpečí; pojistné riziko je přesně vymezeno pojistným právem.

Pojistná doba – časové vymezení trvání vztahu mezi pojišťovnou a klientem.

Doba ručení – viz. pojistná doba.

Počátek pojištění – okamžik, kterým vzniká povinnost pojistitele plnit a jeho právo na pojistné podle uzavřené pojistné smlouvy.

Konec pojištění – okamžik skončení platnosti pojistné smlouvy.

Pojistné období – časový interval dohodnutý v pojistné smlouvě pro placení pojistného. U pojištění za jednorázové pojistné jsou pojistné období a pojistná doba totožné.

Všeobecné pojistné podmínky – určují způsob uzavření pojištění, předmět pojištění, pojištěná rizika, platnost pojištění apod.; dle občanského zákoníku jsou součástí pojistné smlouvy.

Zvláštní pojistné podmínky – individuálně konkretizují všeobecné pojistné podmínky v dané pojistné smlouvě.

2.1.3. Formy pojištění

Podle právního důvodu, tj. právní skutečnost, na jejímž základě pojištění vzniklo a i nadále existuje, se rozeznávají tyto formy pojištění:

Pojištění smluvní, které vzniká na základě smlouvy a které se dále dělí na :

- *pojištění smluvní dobrovolné*, kde uzavření smlouvy je ponecháno na vlastním rozhodnutí účastníků, jinak řečeno na souhlasném projevu vůle obou smluvních stran (dvoustranný právní úkon) a při zachování rovného postavení. Jedná se o nejrozšířenější a nejobvyklejší formu pojištění s možností vybrat si pojistitele, který požadované pojištění je oprávněn provozovat.
- *pojištění povinné obligatorní*, k jehož vzniku vede sice zákonem uložená povinnost uzavřít pojistnou smlouvu. Pokud povinný subjekt povinnost sjednat pojištění nesplní, pojištění nevznikne. Pojištění uložením této povinnosti ovšem nevzniká a i když se v důsledku jejího uložení nerozhoduje povinný subjekt pro pojištění zcela dobrovolně (dobrovolnost rozhodnutí se vztahuje pouze k tomu, zda bude osoba provozovat činnost, jejíž riziková povaha vede k uložení povinnosti sjednat pojištění), zůstává vzniklé pojištění pojištěním smluvním.

Pojištění zákonné, vzniká automaticky přímo ze zákona, jedná se o zvláštní formu pojištění, která je v našem právním řádu užitá pouze pro jeden druh pojištění, a to pro odpovědnost organizace za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání.

Na rozdíl od pojištění smluvního, jehož právním důvodem vzniku je smlouva uzavřená s pojistitelem, vzniká zákonné pojištění bez tohoto dvoustranného právního úkonu tím okamžikem, kdy nastanou skutečnosti stanovené právním předpisem jako podmínky pro vznik tohoto pojištění.

2.1.4. Základní druhy pojištění

Pojištění bylo již od starověku spojeno s majetkovými zájmy týkajícími se hmotného majetku, zdraví či života lidí. Tyto tři zájmové okruhy charakterizují i současný předmět pojištění. Lze tedy pojistit zejména:

- a) **majetek** pro případ jeho poškození, zničení, ztráty, odcizení nebo jiných škod, které na něm vzniknou. Takové pojištění se označuje jako **pojištění majetku**,
- b) **fyzickou osobou** pro případ jejího tělesného poškození, smrti, dožití určitého věku nebo pro případ jiné události. Toto pojištění se označuje jako **pojištění osob**,
- c) **odpovědnost za škodu** vzniklou na životě a zdraví nebo na věci, popřípadě odpovědnost za jinou majetkovou škodu. Toto pojištění se označuje jako **pojištění odpovědnosti za škody**.¹

Jedná se o tři základní druhy pojištění. Podle nich se pak rozlišují v rámci těchto základních druhů další jednotlivá odvětví pojištění. Jsou určeny tím, že vznik práva na plnění z jednoho druhu je spojen se stejnou skutečností, a to pojistnou událostí blíže určenou pojistnou smlouvou.

Takto vymezoval základní druhy pojištění občanský zákoník v § 790, do té doby než byla zrušena v části osmé hlava patnáctá. Ten však neobsahoval ve světě obvyklé členění na *obnosová* (rezervotvorná) a *škodová* (riziková) *pojištění*. Dnes takto pojaté druhy pojištění můžeme nalézt v zákoně o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů č. 37/2004 Sb. Pojištění majetku a odpovědnosti za škodu patří nepochybně do skupiny škodových pojištění.

2.1.5. Funkce pojištění a pojišťovnictví v tržní ekonomice

Pojišťovnictví jako nevýrobní odvětví v tržní ekonomice je zaměřeno na tvorbu technických rezerv, jejich spravování a použití. Zahrnuje všechny zajišťovatele, pojistitele a zprostředkovatele pojištění ve státě nebo regionu, dále dozorčí orgán a asociace pojišťoven. Je součástí ekonomického i finančního systému, je speciálním

¹ VOŽENÍLEK, V. – CHLAŇ, A. – Pojišťovnictví, str. 13, Univerzita Pardubice, 2003.

odvětvím finančních služeb. Aktivně zasahuje do všech odvětví a do hospodaření všech ekonomických subjektů.

Finanční prostředky technických rezerv a dalších fondů pojišťovny nejprve kumulují a poté, obvykle po určité době, nesou náklady spojené s likvidací škod. Tímto způsobem vznikne časový prostor, kdy pojišťovací společnosti disponují značným objemem finančních prostředků, které mohou investovat do různých instrumentů na finančním trhu nebo použít jako zdroje pro poskytování úvěrů. Pojišťovny takto realizují svou kapitálovou podnikatelskou činnost, při níž vstupují na kapitálové a finanční trhy.

Ekonomické úlohy komerční pojišťovny se člení na následující 3 oblasti:

- technická úloha (náhrada škody),
- zábranná úloha (prevence pojistných událostí),
- podnikatelská úloha (tvorba kapitálu).

Pojištění představuje 3 samostatné kategorie:

- **ekonomická kategorie** – stabilizuje ekonomickou situaci podnikatelských subjektů v případě realizace negativních nahodilých událostí, u jednotlivců či rodin podporuje stabilitu životní úrovně a zabraňuje jejímu poklesu,
- **finanční kategorie** – pojištění se zabývá tvorbou a použitím zdrojů technických rezerv,
- **důchodová kategorie** - výsledkem je stabilizace důchodů ekonomických subjektů při výskytu pojistných potřeb v důsledku pojistné události.

Pojištění jako samostatná ekonomická kategorie plní několik základních funkcí:

- 1) **Funkce akumulčně–redistribuční** – plní fiskální záměry státu prostřednictvím komerční pojišťovny jako podnikatelského subjektu. Realizací této funkce dochází ke shromažďování peněžních prostředků včetně akumulace zisku. Návazně dochází ke znovurozdělení shromážděných zdrojů podle určitých kritérií mezi účastníky pojistných vztahů.
- 2) **Funkce kontrolní** – zajišťuje sledování vztahů v rámci pojištění, postupy likvidace pojistných událostí, způsoby pojistných technik a pojistných operací.
- 3) **Funkce stimulační** – spočívá v působení na metody rozdělovacích procesů v pojištění a jejich zpětným vlivem na chování pojištěných subjektů.
- 4) **Funkce primární** – představuje transfer rizika na pojistitele.

Pojišťovnictví jako jedna z klíčových oblastí hospodářství každého státu má především následující úlohy:

- pojistná ochrana ekonomických subjektů (individuální pohled),
- bezporuchový chod ekonomiky (globální pohled),
- partner bankovního sektoru na kapitálovém trhu (globální pohled).

2.2. Pojišťovací činnost a pojistná odvětví

Pojišťovací činnost

Zákon č. 39/2004 Sb., o pojišťovnictví, upravuje činnosti v pojišťovnictví a podmínky jejich provozování včetně státního dozoru v pojišťovnictví. V praxi to tedy znamená, že kdokoli chce některé z činností patřících do pojišťovnictví provozovat, musí respektovat pravidla stanovená tímto zákonem, neboť se dostává do jejich sféry. Na druhé straně je potřebné připomenout i negativní vymezení, ze kterého je patrné, že se tento zákon nevztahuje na provádění nemocenského pojištění, důchodového pojištění a sociálního zabezpečení podle zvláštních právních předpisů a na provádění veřejného zdravotního pojištění.

Pojišťovací činnost je definována tímto způsobem jako:

- uzavírání pojistných smluv,
- správa pojištění,
- poskytování plnění z pojistných smluv,
- finanční umístění aktiv, tj. investování prostředků technických rezerv,
- uzavírání smluv se zajišťovny o zajištění závazků z pojistných smluv,
- zábrannou činnost, tj. předcházení vzniku škod a zmírňování jejich následků.²

Mezi činnostmi, které souvisejí s pojišťovací činností patří zprostředkovatelská činnost, poradenská činnost a šetření pojistných událostí prováděné na základě smlouvy

² V ust. § 2 odst. 1 písm. e) cit. zákona č. 39/2004 Sb., o pojišťovnictví a o změně souvisejících zákonů.

s pojišťovnou a další činnosti se souhlasem ministerstva. Ze znění definice je zřejmé, že výčet činností souvisejících s pojišťovací činností není taxativní, neboť zákon umožňuje, aby se souhlasem Ministerstva financí byly mezi ně zařazeny i činnosti další.

Pojišťovací činnost může provozovat pojišťovna se sídlem na území České republiky, založená výhradně jako akciová společnost nebo družstvo, stanoví-li tak zvláštní předpis, také jiná právnická osoba. Zde má zákon na mysli tzv. pojišťovací spolky založené na principu vzájemnosti, které s úspěchem provozují pojišťovací činnost v členských státech EU. Provozovat pojišťovací činnost může rovněž pojišťovna se sídlem v zahraničí, a to prostřednictvím své organizační složky.

Stát si i nadále ponechává vliv na podnikání v oblasti pojišťovnictví. Zajišťuje jej udělováním povolení k pojišťovací činnosti, jakož i výkonem dalších pravomocí orgánem státního dozoru nad pojišťovnictvím, kterým je Ministerstvo financí.

Jednotlivé pojišťovny působící na pojistném trhu v České republice jsou povinné předkládat příslušnému dozorčímu orgánu všechny změny, týkající se předmětu podnikání, příslušné účetní závěrky a jiné doklady o činnosti, plán opatření na obnovení schopnosti pojišťovací společnosti, případně všeobecné pojišťovací podmínky. Předmětem kontroly dozoru však není pojištění jednotlivých subjektů, tedy konkrétní pojistné smlouvy.

Pojistná odvětví

Pojišťovací činnost se v komerčních pojišťovnách realizuje zpravidla ve dvou pojistných odvětvích. Dle přílohy k zákonu č. 39/2004 Sb. o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů, se dělí na:

ODVĚTVÍ ŽIVOTNÍCH POJIŠTĚNÍ:

- pojištění pouze pro případ smrti, pojištění pouze pro případ dožití, pojištění pro případ dožití dle stanoveného věku nebo dřívější smrti, pojištění spojených životů, životní pojištění s vrácením pojistného,
- svatební pojištění nebo pojištění prostředků na výživu dětí,
- důchodové pojištění,

- pojištění podle bodů 1 až 3 daného zákona spojené s investičním fondem,
- kapitálové činnosti,
- pojištění pro případ úrazu nebo nemoci, je-li doplňkem pojištění podle odvětví 1 až 5 daného zákona.

Pojištění proti únosu - zatím u nás obdobně jako v některých anglosaských zemích (Velká Británie, USA) neexistuje, tedy není upraveno jakýmkoliv zákonem a ani ho naše pojišťovny nezahrnují do svých pojistných produktů. Uzavření takového pojištění musí mít velmi důvěryhodný charakter, poněvadž jeho výše by mohla případně ovlivňovat i výši tzv. výkupného.

ODVĚTVÍ NEŽIVOTNÍCH POJIŠTĚNÍ:

Úrazové pojištění

- s jednorázovým plněním
- s plněním povahy náhrady škody
- s kombinovaným plněním
- cestujících.

Pojištění pro případ nemoci

- s jednorázovým plněním
- s plněním povahy náhrady škody
- s kombinovaným plněním
- smluvní zdravotní pojištění.

Pojištění škod na pozemních dopravních prostředcích jiných než drážních vozidlech

- motorových
- nemotorových.

Pojištění škod na drážních vozidlech

Pojištění škod na leteckých dopravních prostředcích

Pojištění škod na plavidlech

- vnitrozemských

- námořních.

Pojištění přepravovaných věcí včetně zavazadel a jiného majetku bez ohledu na použitý dopravní prostředek

Pojištění škod na majetku jiném než uvedeném v bodech 3 až 7 daného zákona způsobených

- požárem
- výbuchem
- vichřicí
- přírodními živly, jinými než vichřicí (např. blesk, záplavy, povodně)
- jadernou energií
- sesuvem nebo poklesem půdy.

Pojištění jiných škod na majetku jiném než je uveden v bodech 3 až 7, které vznikly krupobitím nebo mrazem a nebo jinými příčinami (např. loupeží, krádeží nebo škody způsobené lesní zvěří), nejsou-li tyto příčiny zahrnuty v předešlém odvětví (č.8), včetně pojištění škod na hospodářských zvířatech způsobených nákazou či jinými příčinami.

Pojištění odpovědnosti za škodu

- vyplývající z provozu pozemního motorového a jeho přípojného vozidla, z provozu drážního vozidla, z činnosti dopravce,
- pojištění odpovědnosti za škodu vyplývající z vlastnictví nebo užití leteckého dopravního prostředku, včetně odpovědnosti dopravce,
- pojištění odpovědnosti za škodu vyplývající z vlastnictví nebo užití vnitrozemského nebo námořního plavidla, včetně odpovědnosti dopravce,
- všeobecné pojištění odpovědnosti za škodu jinou než uvedenou v odvětvích 10 až 12 daného zákona, včetně odpovědnosti za škodu na životním prostředí, dále odpovědnost za škodu způsobenou jaderným zářením, vadou výrobku a atd.

Pojištění úvěru

- obecná platební schopnost
- vývozní úvěr
- splátkový úvěr
- hypoteční úvěr

- zemědělský úvěr.

Pojištění záruky (kauce)

- přímé záruky
- nepřímé záruky.

Pojištění jiných ztrát

- pojištění různých finančních ztrát vyplývajících z výkonu povolání, z nedostatečného příjmu, ze špatných povětrnostních podmínek, ze ztráty zisku, ze stálých nákladů, z nepředvídaných obchodních výdajů, ze ztráty tržní hodnoty, ze ztráty pravidelného zdroje příjmu, z jiné nepřímé obchodní finanční ztráty,
- pojištění právní ochrany,
- pojištění pomoci osobám v nouzi během cestování nebo pobytu mimo místa svého bydliště, včetně pojištění finančních ztrát bezprostředně souvisejících s cestováním.

2.3. Pojištění majetku

2.3.1. Výklad pojmů pro účely pojištění majetku

Pojišťovny často používají v pojistných podmínkách řadu různých pojmů, jejichž význam je buď obecně vžitý a nebo je výslovně definují. Tyto pojmy či termíny jsou definovány ve všeobecných podmínkách jednotlivých pojistitelů a mohou se lišit.

ŽIVELNÁ RIZIKA:

Živelní událost – je událost zpravidla způsobená přírodními silami. Výčet rizik, na která se pojištění vztahuje, je uveden v pojistných podmínkách. Zpravidla se rozlišuje „základní živel“ (označovaný též FLEXA) obsahující obvykle rizika: požár, výbuch, blesk a modifikace pádu předmětů. Dále lze sjednat pojištění rizik: povodeň, záplava, vichřice, krupobití, sesouvání půdy, zřícení skal a zemin, sesouvání nebo zřícení lavin, zemětřesení, tíha sněhu nebo námrazy. Souhrn všech živelných rizik se označuje „sdružený živel“.

Požár – oheň v podobě plamene, provázející hoření, který vznikne mimo určené ohniště, nebo který takové ohniště opustil a šíří se vlastní silou, nebo byl úmyslně rozšířen. Musí mít dostatečnou vlastní energii a teplotu, aby se přenášel z předmětu na předmět a zachvacoval je s prudkostí vzrůstajícího se živlu, hrozícího nabytí zhooubného rozsahu. Požárem však není žhnutí a doutnání s omezeným přístupem kyslíku, nebo působení a účinky užitkového ohně a sálavého tepla, ani žhnutí a doutnání s omezeným přístupem vzduchu. Požárem také není působení tepla při zkratu v elektrickém vedení (zařízení), pokud se plamen vzniklý zkratem dále nerozšířil.

Výbuch (exploze) – náhlý ničivý projev tlakové síly spočívající v rozpínavosti plynů nebo par.

Imploze – prudké vyrovnání podtlaku.

Úder blesku – bezprostřední působení energie blesku (atmosférického výboje), nebo jeho teploty.

Pád stromů, stožárů a jiných předmětů – pohyb tělesa, který má znaky volného pádu. Pro účely pojištění je nutný předpoklad, že padající předměty nejsou součástí pojištěné věci nebo toho stejného souboru věcí jako poškozená věc.

Povodeň – zaplavení větších či menších územních celků vodou, která se vylila z břehů vodních toků nebo nádrží nebo tyto břehy a hráze protrhla nebo byla způsobena neočekávaným a náhlým zmenšením průtočného profilu toku.

Záplava – vytvoření souvislé vodní plochy, která po určitou dobu stojí nebo proudí v místě pojištění.

Vichřice – dynamické působení hmoty vzduchu, definované stupni Beaufortovy anemometrické stupnice jako vítr o určité rychlosti (udáváno v km/hod. nebo v m/sec.).

Krupobití – jev, při kterém kousky ledu různého tvaru, velikosti, váhy a hustoty vytvořené v atmosféře dopadající na pojištěnou věc a tím dochází k jejímu poškození nebo zničení.

Sesouvání půdy – pohyb hornin z vyšších poloh svahu do nižších, vyvolaný porušením rovnováhy sil, ke které zemský povrch dospěl dlouhodobým vývojem, vzniklý působením gravitace nebo lidské činnosti.

Zřícení skal nebo zemin - pohyb skalních bloků, částí hornin nebo masy zeminy.

Sesouvání nebo zřícení lavin – jev, kdy masa sněhu nebo ledu se náhle po svazích uvede do pohybu a řítí se do údolí.

Zemětřesení – otřesy zemského povrchu vyvolané pohybem v zemské kůře, které dosahují určitého stupně mezinárodní stupnice MCS, která udává makroseismické

účinky zemětřesení. Pojišťovny individuálně stanovují, od kterého stupně MCS považují škodu za pojistnou událost. Zpravidla jde nejméně o 5. nebo 6. stupeň MCS.

Tíha sněhu a námrazy – destruktivní působení nadměrnou hmotností sněhu nebo námrazy na střešní krytiny nebo nosné konstrukce budov.

Ve Všeobecných pojistných podmínkách pro pojištění majetku se obecně setkáváme s následujícími pojmy:

Bonus – zvýhodnění pojištěného za bezeškodní nebo nízký škodní průběh pojištění, nejčastěji slevou na pojistném.

Franšíza – dohodnutá, zpravidla peněžní částka, kterou se pojištěný podílí na pojistné události; stanoví se buď pevnou částkou, procentem, nebo jejich kombinací. Může být stanovena také časovým úsekem.

Malus – znevýhodnění pojištěného za nepříznivý škodní průběh, nebo za nadprůměrný počet pojistných událostí, zpravidla přírůžkou na pojistném.

2.3.2. Právní vztahy k nemovitostem

Předmětem občanskoprávních vztahů jsou věci, a pokud to jejich povaha připouští, práva nebo jiné majetkové hodnoty (§ 118 ObčZ).

Přitom předmětem právních vztahů jsou nejčastěji věci. Věci lze třídit podle různých kritérií. Základní třídění upravuje občanský zákoník, který v ustanovení § 119 odstavce 1 hovoří o věcech movitých a nemovitých. V ustanovení § 119 odstavce 2 občanský zákoník vymezuje nemovitosti jako pozemky a stavby spojené se zemí pevným základem. Z tohoto negativního vymezení vyplývá, že všechny ostatní věci jsou věcmi movitými.

➤ *Pozemek*

Definici pozemku lze najít v ustanovení § 118 odst.1 Občanského zákoníku. V tomto ustanovení je pozemek charakterizován jako část zemského povrchu oddělená od sousedních částí hranicí územní správní jednotky nebo hranicí katastrálního území, hranicí vlastnickou, hranicí držby, hranicí druhů pozemků, rozhraním způsobu využití pozemků.

➤ *Stavba*

Pojem stavby není v občanském zákoníku přímo definován. Částečné vymezení pojmu stavba lze hledat v ustanovení § 119 odstavce 2, § 120 ObčZ. Definici stavby lze pak především hledat podpůrně v zákoně č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů – úplné znění vyhlášeno pod č. 197/1998 Sb., a prováděcích předpisů. Pro účely zápisu práv v katastru nemovitostí je však důležité rozlišení staveb na movité a nemovité. Stavby, které nejsou se zemí spojeny pevným základem, kvalifikujeme jako věci movité, a to i v případech, kdy se jedná například o garáže či chaty.

➤ *Součást nemovitosti*

Součástí věci je vše, co k ní podle její povahy náleží a nemůže být odděleno, aniž by se tím věc neznehodnotila (§ 120 odst. 1 ObčZ). Součástí věci (nemovitosti) tedy není samostatnou věcí ani tehdy, pokud je technicky oddělitelná od celku. Není samostatným předmětem občanskoprávních vztahů do té doby, než k tomuto oddělení (separaci) právně dojde. V případě převodu vlastnických práv k nemovitosti přechází na nabyvatele vlastnická práva ke všem součástem nemovitosti, i když nebudou tyto součásti ve smlouvě výslovně vyjmenovány. Součástí stavby mohou být i přístavby. V případě přístaveb je však nutné přihlížet při jejich zařazení, zda nemají charakter nové samostatné nemovitosti, např. samostatné technicky využitelné garáže. Součástí pozemku jsou i porosty (stromy, keře). Součástí pozemku však mohou být i některé úpravy, které souvisí například s meliorací pozemků. Součástí pozemku však není stavba, jakožto bývalo za dob římského práva.

➤ *Příslušenství nemovitosti*

Příslušenstvím věci, které náležejí vlastníku věci hlavní a jsou určeny k tomu, aby byly s hlavní věcí trvale užívány (§ 121 odst. 1 ObčZ). Z uvedeného je zřejmé, že vlastníkem jak věci hlavní, tak i příslušenství této věci hlavní, je tatáž osoba. Příslušenství nemovitosti je vždy věcí samostatnou, technicky a funkčně nezávislou na nemovitosti hlavní. Ustanovení zákona přímo nedefinuje, že příslušenství sdílí právní osud věci hlavní při uplatňování práv spojených s věcí hlavní tak, jak je toto definováno v případě součástí věci v ust. § 120 odst. 1 ObčZ. Přesto lze z ust. § 121 odst. 1 odvodit, že příslušenství věci vzhledem k tomu, že je určeno, aby bylo s hlavní věcí užíváno, sdílí právní osud věci hlavní.

V případě, že dochází například k převodům nemovitosti na základě smlouvy, je dostačující pro provedení zápisu v katastru nemovitostí, pokud účastníci uvedou, že předmětné nemovitosti jsou převáděny včetně všech součástí příslušenství. V zájmu odstranění pochybností, které by mohly případně dodatečně vzniknout, lze jen doporučit, aby účastníci takového právního úkonu jednotlivé příslušenství ve smlouvě přesně určili. Jako příklad příslušenství lze uvést stodoly, chlévky, dřevníky, kolny, skleníky apod.

Nejen stavba jako nemovitost může mít své příslušenství. Taktéž pozemek může mít příslušenství. Příslušenstvím pozemků může být například skleník, kůlna, plot a podobně.

Občanský zákoník v ust. § 121 odst. 2 definuje příslušenství bytu. Příslušenstvím bytu se rozumí vedlejší místnosti a prostory určené k tomu, aby byly s bytem užívány. Příslušenství bytu však svým charakterem spíše odpovídá definici součásti věci tak, jak je uvedena v ust. § 120 odst. 1 ObčZ.

2.3.3. Pojistné druhy v pojištění majetku

Pojištění domácnosti

Toto pojištění je jedno ze základních druhů pojištění majetku obyvatelstva, kde objektem pojištění je soubor zařízení domácnosti sloužící členům domácnosti. Do pojištění domácnosti je zahrnováno krytí různých rizik podle pojistných podmínek jednotlivých pojistitelů. Jako například rizika živelní, rizika vodovodní, riziko odcizení a řada dalších.

U tohoto druhu pojištění se pojišťuje majetek, jakožto soubor zařízení domácnosti. Součástí domácností jsou i prostory, které jsou součástí bytu, např. sklepy.

Pojištění budov a staveb

Jedná se o pojištění budov, rodinných domů, nájemních obytných domů, rekreačních budov, garáží, chat a chalup, plotů apod. Realizuje se podle určení a využití pojištěné budovy či stavby dané jejím vybavením, materiálem, ze kterého je budova postavena a konstrukčním provedením.

Pojištění přerušeni nebo omezení provozu

Pojištění zaručuje podnikům a podnikatelům náhradu finančních škod, které vznikly v důsledku živelní události, krádeže nebo loupeže. Týká se to zejména ušlého zisku, ušlého nájemného a dále stálých nákladů, které musí podnik vynakládat i v době, kdy je mimo provoz.

Pojištění elektronických zařízení

Toto pojištění je určeno zejména pro elektronická zařízení pro zpracování dat, elektronická zařízení lékařské a sdělovací techniky, rozhlasovou a televizní techniku, měřicí, regulační a kontrolní techniku atd. Rozsah pojistné ochrany je u tohoto pojištění nejširší, zahrnuje jak pojištění živelních rizik, tak pojištění vnitřních poruch způsobených např. konstrukční vadou, vadou materiálu, výrobní vadou, přepětím, zkratem, ale také škody způsobené neodborným zacházením, nesprávnou obsluhou, úmyslným poškozením apod.

Pojištění strojů a strojních zařízení

Pojistit je možné prakticky veškeré stroje a strojní zařízení proti poškození nebo zničení způsobeném:

- chybou konstrukce, vadou materiálu nebo výrobní vadou,
- přetlakem páry, plynu nebo kapaliny či podtlakem,
- pádem nebo vniknutím cizího předmětu,
- zkratem či jiným působením elektrického proudu,
- selháním měřících, regulačních nebo zabezpečovacích zařízení,
- nesprávnou obsluhou, nešikovností, nepozorností, nedbalostí.

Pojištění stavebních a zemědělských strojů

Tímto pojištěním je výhodné pojistit zejména pohyblivé stavební a zemědělské stroje a strojní zařízení jako jsou bagry, jeřáby, dozery, grejdry, skrejpry, rypadla, válce, vozíky, míchačky, stavební výtahy atd. Pojištění se vztahuje na poškození nebo zničení pojištěného stroje požárem, výbuchem, bleskem, vichřicí, lavinou, zřícením skal nebo zemin, krupobitím, povodní, záplavou, nárazem, pádem, úmyslným poškozením. Proti klasickému pojištění strojů a strojních zařízení nepokrývá škodu způsobenou vnitřní mechanickou poruchou.

Pojištění stavebních a montážních rizik

Pojištění pokrývá škody, které mohou vzniknout v průběhu montáže nebo stavby. Vztahuje se na škody na stavbě, konstrukci budovaného díla, montovaných strojích nebo technologických celcích, montážních a stavebních strojích a na zařízení staveniště z těchto příčin:

- požárem, výbuchem, přímým úderem blesku, nárazem nebo zřícením letadla, jeho části nebo jeho nákladu,
- záplavou, povodní, vichřicí, krupobitím, sesouváním půdy, zřícením skal nebo zemin, sesouváním nebo zřícením sněhových lavin, tíhou sněhu nebo námrazy,
- pádem pojištěné věci, nárazem,
- pádem stromů, stožárů a jiných předmětů,
- vodou vytékající z vodovodních zařízení,
- neodborným zacházením, nesprávnou obsluhou, úmyslným poškozením, nešikovností, nepozorností a nedbalostí.

Pojišťovna může převzít i riziko vzniklé z odpovědnosti za škodu vzniklou jinému v souvislosti se stavebními nebo montážními pracemi na konkrétním staveništi uvedeném ve smlouvě.

Pojištění pro případ poškození nebo zničení věci vodou z vodovodního zařízení

Toto pojištění se týká všech škod způsobených na pojištěné věci vodou unikající z vodovodního zařízení nebo z nádrže, jinou kapalinou nebo párou unikající z ústředního, etážového nebo dálkového topení, vodou unikající z odváděcího potrubí, stejně jako i náplní (nejen vodou) vytékající ze samočinného zařízení.

Pojištění pro případ poškození nebo zničení věci živelní událostí

Všeobecné pojistné podmínky v tomto případě vymezují pojistnou událost jako poškození nebo zničení pojištěné věci některou z příčin, která je definována jako pojistné nebezpečí.

Základem je požární riziko (FLEXA), do kterého náleží požár, výbuch a úder blesku. Tyto události většinou končí požárem a proto jsou nabízeny jako komplex pojistných nebezpečí.

Pojištění motorových vozidel (havarijní pojištění – kasko)

Je to nejrozšířenější pojištění na všechna rizika (ALL RISKS), tzn., že jsou pojištěna všechna rizika s vyloučením těch, která jsou vyjmenována ve všeobecných pojistných podmínkách. Jde o pojištění pro případ zničení, poškození, nebo odcizení motorového vozidla, spolu s ním je možno připojistit obvyklou i zvláštní výbavu a dále sedadla.

Havarijní pojištění se nevztahuje na škody vzniklé následkem trvalého vlivu provozu, funkčním namáháním, prováděním opravy nebo údržby na pneumatikách, elektrickém zařízení motorového vozidla zkratem, nedošlo-li současně i k jinému poškození vozidla.

2.4. Pojištění jako transfer rizika

2.4.1. Ekonomicko – teoretický přístup k riziku a pojištění

Moderní ekonomická teorie začala zahrnovat nejistotu do analýzy chování firem a domácností. Zkoumá úlohu trhů při rozptylování rizik v prostoru a čase, analyzuje teorii spekulace a chování jednotlivců za nejistoty. Nejistý svět nutně zahrnuje riziko a subjekt nesoucí riziko plní společensky užitečný účel snižováním výkyvů a rizik pro jiné. Aktivita, které snižují nejistotu nebo riziko, vedou ke zvýšení ekonomického blahobytu společnosti.

Pojištění se může zdát pouze jinou formou spekulace, ale ve skutečnosti má přesně opačné účinky. Funkcí pojišťovací instituce je zmírnit a rozptýlit rizika. Uskutečňuje to mechanismem společného sdílení mnoha různých rizik. Co je nepředvídatelné a náhodné pro jednotlivce, to je vysoce předvídatelné pro soubor jednotlivců (pojistný kmen) na základě zákona velkých čísel, s pomocí pojistně-matematických a statistických postupů. Společnost zabývající se pojištěním stanoví pojistné, které umožní pojišťovací společnosti zisk a bude současně přínosné z hlediska budoucího užitku jednotlivců. Tento přínos pramení ze zákona klesajícího mezního užitku, podle něhož je přínos z výhry ceněn než újma ze stejně velké ztráty.

Všeobecně lze říci, že u lidí převažuje averze k riziku. Přesto jsou ekonomické subjekty v některých případech nuceny volit alternativu s vyšším rizikem,

např. při podnikání. Proto se subjekty snaží riziko snižovat, což je možné v zásadě trojím způsobem:

- získáním více informací o alternativách rozhodnutí a jejich výsledcích,
- diverzifikací činnosti,
- pojištěním.

Pojištění poskytuje subjektům se záporným vztahem k riziku možnost vzdát se určité části příjmu, aby se riziku vyhnuli. Člověk se záporným vztahem k riziku se jednoznačně pojistí tehdy, když jsou náklady na pojištění nižší nebo shodné s očekávanou ztrátou. Při záporném vztahu subjektu k riziku je u něj mezní užitek příjmu klesající, křivka užitku příjmu je konkávní. Pojištění mu přináší zachování příjmu a znamená pro něj vyšší užitek, než je užitek očekávaný v situaci rizika.

2.4.2. Riziko a jeho členění

Pojištění se v širokém slova smyslu považuje za činnost tlumení vlivu rizik a krytí rizik. Pojištění je práce s rizikem a proto je vhodné se seznámit se základy této teorie.

Každý ekonomický subjekt je vystaven nebezpečí vzniku nějaké škody. Toto nebezpečí realizace škody ohrožuje jistotu daného subjektu. Mluvíme o nejistotě. Při sledování ekonomických jevů chápeme nejistotu jako posouzení řady možností, o jejichž nastoupení v určitých podmínkách nelze předem nic určitého tvrdit. Reakcí na nejistotu je tvorba rezerv materiálních nebo finančních.

Při vymezování nejistoty a rizika se vychází z principů teorie pravděpodobnosti. **Riziko** je nejistota, která se dá měřit počtem pravděpodobnosti, na rozdíl od tzv. pravé nejistoty, která není měřitelná. Riziku lze přiřadit určitou hodnotu pravděpodobnosti.

Statisticky lze riziko definovat jako stupeň nejistoty daný mírou variability sledovaného jevu. Mezi pravděpodobností a rizikem je vztah nepřímé úměry - při klesající pravděpodobnosti určité situace se riziko zvyšuje. V závislosti na povaze příslušného jevu či procesu mohou při realizaci konkrétního rizika vzniknout:

- výhradně záporné odchylky od cíle – jde o **čisté riziko** (nebezpečí ztrát),
- záporné i kladné odchylky od cíle – **záměrné, spekulativní riziko** (v případě hazardních her, sázení, spekulace na burze, podnikání ve své podstatě).

Pojem riziko je úzce spojen s pojištěním a opačně. Pojištění je spjato s přesunem rizika na pojistitele. Jestliže pojistitel přebírá rizika, musí také zkoumat jejich povahu a zákonitosti, kterým rizika podléhají. Pojištění se zabývá pouze riziky čistými, jejichž realizací vznikají náhodné potřeby.

U čistého rizika lze sledovat objektivní a subjektivní stránku a na jejím základě vymežit riziko objektivní a subjektivní:

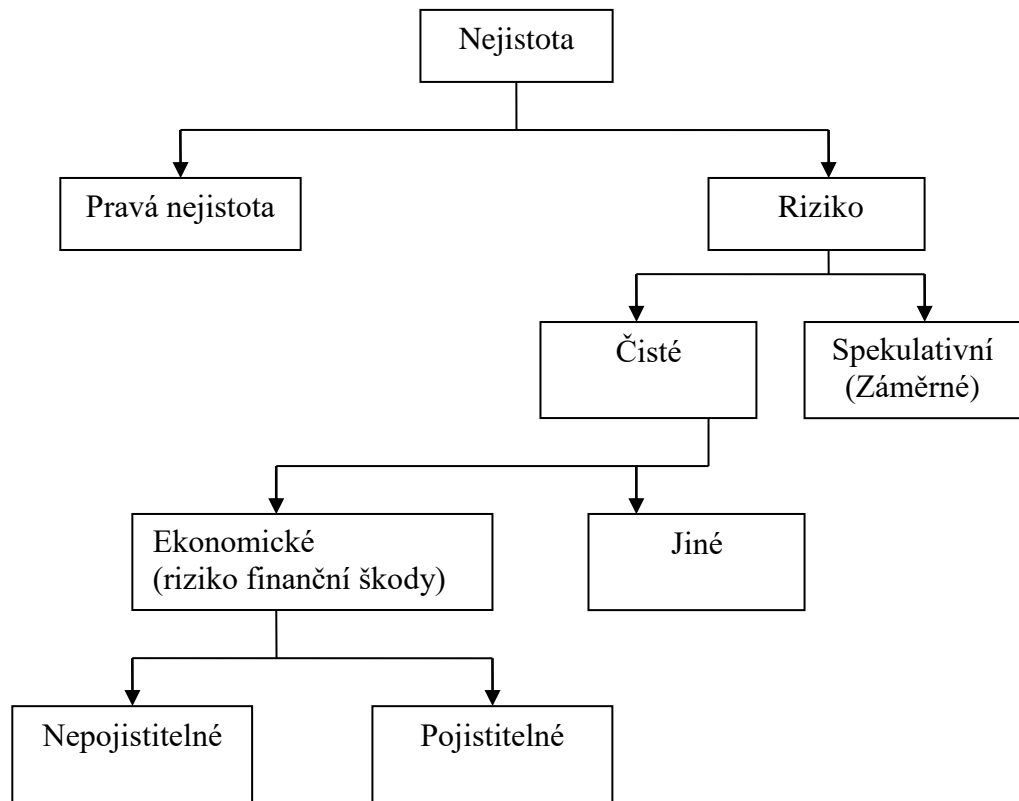
Objektivní riziko – je dáno objektivními faktory, nezávisle na vůli lidí. Např. u osob věk, pohlaví; u věcí přírodní katastrofa, charakteristika pojištěného předmětu a prostředí apod.

Subjektivní riziko – existuje v závislosti na činnosti lidí, bez ohledu na to, zda vědomé či nevědomé.

Součástí subjektivního rizika je i tzv. **morální riziko** (morální hazard) – vztahuje se na změnu v chování pojištěného, a tudíž změnu pravděpodobnosti realizace rizika, po sjednání pojištění. Pojem morální riziko je spojen s pojišťovacími podvody, kdy klient využije pro svoje obohacení.

Dalším souvisejícím termínem je pojem **nepříznivý výběr** (antiselekce rizik) – pojišťována jsou rizika, u nichž se předpokládá individuální přínos z pojištění v důsledku podstatně větší pravděpodobnosti realizace rizika.

Obr. 1: Členění rizika

Z hlediska vzniku náhodných potřeb rozlišujeme tyto **rozměry rizika**:

- 1) *Okamžik realizace rizika* - tento rozměr má každé riziko. Vznik náhodné události je spojen s určitým časovým okamžikem nebo trvá po určité období.
- 2) *Výskyt realizace rizika* – lze sledovat pouze u rizik s absolutní nahodilostí.
 - rizika s absolutní nahodilostí se mohou, ale nemusí realizovat v pojistném období,
 - rizika s relativní nahodilostí se musí uskutečnit, není ovšem předem známo kdy (např. úmrtí).
- 3) *Rozsah realizace rizika* – tento rozměr mají pouze ta rizika, která se mohou realizovat plně nebo částečně.

Pojistné riziko je možnost vzniku pojistné události, při níž pojišťovna na základě sjednané pojistné smlouvy vyplácí pojistné plnění. Přitom předmětem pojištění jsou pouze čistá rizika prokazatelně náhodného charakteru.

Pojištění jako ochrana proti riziku – pojištěný přeneše svá rizika, jejichž potenciální škodní důsledky jsou z jeho individuálního hlediska neúnosné, na pojistitele, který při dodatečně velkém souboru rizik podobného charakteru (soubor pojistných smluv podobného typu = pojistný kmen) je schopen celkově převzátá rizika s využitím inkasovaného pojistného nejen zvládat, ale učinit je předmětem komerční činnosti.

Typy pojistných rizik:

- osobní (např. předčasná smrt, tělesné poškození v důsledku úrazu apod.),
- dopravní – riziko škod vzniklých v souvislosti s dopravním prostředkem (KASKO) nebo s přepravovaným zbožím (KARGO),
- riziko odcizení a vandalství,
- šomážní – riziko přerušení provozu, výroby v důsledku havárie nebo realizace některého živelního rizika,
- strojní – riziko havárie či poruchy strojního zařízení v důsledku neodborného zacházení, vady materiálu, chybné technologie apod.,
- odpovědnostní – riziko škod způsobených v důsledku jednání pojištěného na zdraví a životě jiné osoby nebo na cizím majetku (např. profesní odpovědnost),
- moderní rizika – např. atomové riziko, riziko spojené s provozem kosmických těles, riziko poškození životního prostředí v důsledku ekologické havárie atd..

2.4.2.1. Základní kategorie pojistných rizik

- 1) Rizika živelní – rizika přímých škod na majetku v důsledku živelních událostí.
- 2) Rizika sociálně politická – zahrnují možné škody vzniklé v důsledku válečných operací, etnických konfliktů, stávek, teroristických útoků atd.
- 3) Rizika obchodně finanční – vyplývají ze změn ekonomických podmínek a dodavatelsko-odběratelských vztahů na domácím a zahraničním trhu, jako jsou např. změny cenových kurzů, platební neschopnost atd..
- 4) Rizika ostatní – všechna ostatní pojistitelná rizika jako např. automobilové havárie, riziko vandalství, vloupání apod..

V činnosti pojišťoven se vyskytuje jeden specifický druh rizika – **riziko pojistně technické**. Je definováno jako možnost vzniku odchylky (záporné nebo kladné) mezi skutečnou a kalkulovanou výší pojistných plnění a ostatních výdajů pojišťovny.

Pojišťovny řeší existenci tohoto rizika různými způsoby:

- využívají pojistné matematiky, statistiky a dalších pojistně technických nástrojů v kalkulaci pojistného (spoluúčast, pojištění na první riziko apod.),
- diverzifikují rizika, kryjí co nejširší spektrum rizik,
- přenášejí riziko na další instituci, využívají tzv. zajištění,
- používají systém bonusů a malusů při příznivém škodním průběhu, apod..

2.4.2.2. Risk management

Snaha lidí o zvládnutí rizika pomocí vědeckých přístupů vedla ke vzniku samostatného vědního oboru tzv. risk managementu, nazývaného též řízením rizika. Risk management spočívá v soustavné analýze ekonomické činnosti se zřetelem na zjevná, skrytá a potenciální rizika. Cílem risk managementu je dosažení bezpečné činnosti při co nejnižších nákladech na dosažení této bezpečnosti.

Risk management zahrnuje tři fáze:

1. *Identifikace rizik* – zjištění, která rizika mohou ohrožovat ekonomickou činnost.
2. *Ocenění a kvantifikace rizik* – rizikový manažer zjišťuje, jakou pravděpodobnost

jednotlivá rizika mají a jaký dopad může mít realizace rizika na finanční situaci daného podnikatelského subjektu.

3. *Kontrola a financování rizik* – podnikatelský subjekt přijímá opatření k předcházení škodám a zajišťuje eliminaci důsledků nahodilých událostí.

3. Pojistné právo

3.1. Právní úprava pojištění

3.1.1. Prvky právních vztahů pojistných

Prvky právních vztahů jsou:

- a) **subjekty** (účastníci), tj. ti, jimž v právním vztahu vznikají práva a povinnosti (osoby fyzické, právnické, státní orgány), jestliže splňují podmínky právní subjektivity
- b) **obsah** právního vztahu, tj. souhrn oprávnění a právních povinností, vyplývajících subjektům z daného právního vztahu
- c) **objekt** právního vztahu, tj. to, k čemu směřují vzájemná práva a povinnosti subjektů (cíl právního vztahu).³

A. Účastníci právních vztahů

Účastníci, nebo-li subjekty právních vztahů jsou ti, kteří vystupují jako nositelé práv a povinností, které právní předpisy s těmito vztahy spojují. Jsou to lidé, resp. kolektivy lidí. Ke vzniku a trvání pojištění je třeba alespoň dvou nebo více účastníků, jde buď o jednoduchý, nebo o složitý právní vztah.

Právními normami je určen okruh účastníků právních vztahů. V české právní úpravě mohou účastníky právních vztahů být:

- a) **fyzické osoby** (jednotlivci)
- b) **právnické osoby**
- c) **stát a státní orgány.**

³ Spirit, M.: Pojistné právo, str. 33, VŠE Praha, 2000.

V právních vztazích pojistných vystupují jako subjekty těchto vztahů pojistník, pojištěnec a pojistitel.

Ministerstvo financí ČR, jako orgán státního dozoru nad pojišťovnictvím pro území ČR uděluje povolení v pojišťovnictví a provádí též kontrolu tohoto podnikání. Tento státní orgán může být i dalším subjektem v těchto vztazích.

U subjektů právních vztahů rozlišujeme:

- **Způsobilost k právům a povinnostem** je způsobilost být účastníkem právních vztahů, tj. způsobilost mít subjektivní práva a povinnosti.
- **Způsobilost k právním úkonům** je způsobilost svým vlastním jednáním, které je v souladu s právními normami, zakládat, měnit nebo rušit právní vztahy.
- **Způsobilost k protiprávním jednáním** (způsobilost deliktní) rozumíme způsobilost nést právní odpovědnost.

B. Obsah právních vztahů

Obsah pojištění, stejně jako jiných závazkových právních vztahů, tvoří souhrn práv a povinností vyplývajících z daného právního vztahu jeho účastníkům. Tato práva a povinnosti jsou určeny jednak základními právními normami, dále všeobecnými pojistnými podmínkami a obsahem pojistné smlouvy.

Míra možnosti chování subjektu se nazývá oprávnění. Možnost chovat se určitým způsobem je přitom chráněna a zaručena právem. Pro oprávnění se používá termínu právo v subjektivním smyslu. Právní povinnost znamená, že účastník se musí chovat tak, jak mu to právní norma přikazuje, jinak porušuje právní normu a vystavuje se možnosti uplatnění státního donucení (sankce).

C. Předmět (objekt) právních vztahů

Při určení objektu nebo-li předmětu právních vztahů je třeba vycházet z obecného vymezení předmětu právních vztahů, jímž se rozumí určité lidské chování v daných společenských vztazích (tzv. přímý objekt). Přitom lze rozlišovat jak se určité lidské chování uskutečňuje. Jde o povinné chování:

- a) **něco dát** (podle kupní smlouvy dá prodávající kupujícímu věc a ten mu dá peníze)

- b) **něco konat** (podle pracovní smlouvy je pracovník povinen konat práce)
- c) **zdržet se** (organizace nesmí určit nástup pracovníka na dovolenou, když je nemocen)
- d) **něco strpět** (organizace musí strpět nepřítomnost pracovnice v práci v době, kdy je na mateřské dovolené).

Chování subjektů může mít samo svůj objekt (nepřímý objekt právního vztahu). V tomto smyslu je objektem právního vztahu to, k čemu směřuje chování účastníků. Jsou to:

- a) **Věci**, což jsou hmotné předměty a přírodní síly, jsou-li ovladatelné a slouží k uspokojování lidských potřeb. Právo dělí věci zejména na :
 - **věci movité a nemovité**
 - **věci dělitelné a nedělitelné**. Nedělitelné jsou ty věci, které se rozdělením znehodnotí nebo nejsou upotřebitelné (auto, nábytek). Dělitelné jsou např. peníze, volné pozemky apod.
 - **věci zastupitelné a nezastupitelné**. Zastupitelné jsou takové věci, které lze snadno nahradit jinými věcmi téhož druhu (potravinami, peníze). Nezastupitelný je např. archeologický nález.

Při vzniku, změně nebo zániku právních vztahů má zásadní význam rozlišení věcí na :

- b) **Práva** – subjektivní práva z jiného právního vztahu (např. pohledávka)
- c) **Nehmotné statky**, které dělíme zejména na:
 - výsledky duševní činnosti (např. objevy, vynálezy, autorská díla, know-how)
 - hodnoty lidské osobnosti (např. zdraví, život, čest člověka, jméno).

Tyto nepřímé objekty vlastně tvoří předmět pojištění (věci, hodnoty lidské osobnosti).

3.1.2. Pojistná smlouva

Pojistnou smlouvu upravuje v současné době zákon č. 37/2004 Sb. o pojistné smlouvě a změně souvisejících zákonů (zákon o pojistné smlouvě). Není to tak dávno

co byla upravována pouze občanským zákoníkem, ale dle § 68 hlava patnáctá včetně nadpisů byla zrušena.

Tento zákon upravuje vztahy účastníků pojištění vzniklého na základě pojistné smlouvy, pokud zvláštní právní předpis tyto vztahy neupravuje jinak. Pojistná smlouva má povahu absolutní neobchodní smlouvy. Absolutní neobchody jsou závazkové vztahy, které nejsou jako samostatné smluvní typy upraveny v obchodním zákoníku.

Pojistná smlouva je podle § 2 zákona o pojistné smlouvě, smlouvou o finančních službách, ve které se pojistitel zavazuje v případě vzniku nahodilé události poskytnout ve sjednaném rozsahu plnění a pojistník se zavazuje platit pojistiteli pojistné.

Pojistná smlouva dle § 4 odst. 1 cit. zákona o pojistné smlouvě vždy obsahuje:

- určení pojistitele a pojistníka
- určení oprávněné osoby
- určení, zda se jedná o pojištění škodové nebo obnosové
- vymezení pojistného nebezpečí a pojistné události
- výši pojistného, jeho splatnost a údaj o tom, zda se jedná o pojistné běžné nebo jednorázové
- vymezení pojistné doby a doby, na kterou byla pojistná smlouva uzavřena
- v případě pojištění osob, bylo-li dohodnuto, že se oprávněná osoba bude podílet na výnosech pojistitele, způsob, jakým se oprávněná osoba na těchto výnosech bude podílet.

Součástí pojistné smlouvy jsou všeobecné pojistné podmínky pojistitele, na něž se pojistná smlouva odvolává, a které jsou k ní připojeny nebo byly před uzavřením smlouvy tomu, kdo s pojistitelem smlouvu uzavřel, sděleny.

Všeobecné pojistné podmínky (VPP) určují:

- **vymezení pojistné události**, ze které vzniká právo na plnění pojistitele
- **způsob uzavření pojistné smlouvy**
- **začátek, dobu trvání a ukončení pojištění**
- **vyluky z pojištění**
- **předmět pojištění**
- **určení pojistného, podmínky poskytování pojistného plnění**

- **výklad pojmů – přesné definice pojištěných rizik.**

Zvláštní pojistné podmínky:

Konkretizují všeobecné pojistné podmínky pro určitého klienta. Konkrétní pojistné podmínky pro dané pojištění jsou dohodnuty v pojistné smlouvě.

3.1.3. Státní dozor a kontrola v pojišťovnictví

Dozor byl svěřen Ministerstvu financí současně s demonopolizací pojistného trhu České republiky. Legislativně byla činnost dozoru upravena zákonem č. 185/1991 Sb.. Státní dozor existoval nejprve na úrovni ministerského dozoru jen s několika pracovníky. V roce 1994 v souvislosti s existencí systému penzijního připojištění byl odbor rozšířen o dozor nad penzijními fondy a od září 2000 se stal Úřadem státního dozoru v pojišťovnictví a penzijním připojištění.

Jak již bylo řečeno, orgánem vykonávajícím státní dozor v pojišťovnictví je dle zákona o pojišťovnictví 39/2004 Sb. **Ministerstvo financí ČR**. Smyslem tohoto dozoru je především ochrana zájmů pojištěných. Státní dozor v pojišťovnictví je v § 6 zmíněného zákona koncipován tak, aby zahrnoval všechny činnosti v pojišťovnictví na celém území ČR. Pod jeho sféru spadají:

- pojišťovny a organizační složky zahraničních pojišťoven, které na území ČR provozují pojišťovací činnost,
- tuzemské pojišťovny a zajišťovny,
- právnické a fyzické osoby, které na území ČR provozují zprostředkovatelskou činnost v pojišťovnictví a to v rozsahu stanoveném zákonem.⁴

Orgán státního dozoru v pojišťovnictví, tedy Ministerstvo financí ČR, je povinno o realizaci tohoto dozoru vypracovat každoročně zprávu a uveřejnit ji ve Finančním zpravodaji do 30. září.

Výkon státního dozoru spočívá ve zjišťování jak pojišťovna či zajišťovna dodržuje ustanovení zákona o pojišťovnictví a dalších obecně závazných právních upravujících pojištění a jak plní opatření vydaná dozorčím orgánem. Ministerstvo financí ČR při tomto výkonu spolupracuje s mezinárodními organizacemi, s orgány

⁴ Spirit, M.: Pojistné právo, str. 168, VŠE Praha, 2000.

státního dozoru jiných států, s ústředními správními orgány a organizacemi působícími v oblasti pojišťovnictví.

Hlavními činnostmi dozoru v pojišťovnictví jsou:

- ustanovení koncesní (povolovací) povinnosti – tzv. že povolení k výkonu činnosti od dozorčího orgánu musí mít každá pojišťovna. To obdrží až po splnění jistých podmínek. Tato koncesní povinnost platí i tehdy, chce-li pojišťovna podnikat v mateřské zemi. Pro podnikání v zahraničí platí ustanovení, že pojišťovna smí podnikat jen v té oblasti, na kterou má oprávnění v mateřské zemi,
- průběžná kontrola pojistně-technických dokladů a platební schopnosti – dozorčí orgán odpovídá za solventnost pojišťoven, a to i vzhledem k ostatním členským zemím EU. Pojistně technické rezervy kontroluje dozorčí úřad té země, kde se pojišťovací činnost uskutečňuje,
- přenášení pojistných kmenů z jedné pojišťovny do druhé - je třeba dodržovat podmínky stanovené dozorčím orgánem
- dozorčí orgán má povinnost spolupracovat s dozorčími orgány jiných zemí (jednotlivých členských zemí EU).

V ustanovení § 26 – 37 zákona o pojišťovnictví je upravena **kontrolní činnost** ministerstva, která lze rozdělit (podle důvodové zprávy k návrhu zákona) na dva typy kontrol:

- a) průběžné sledování a vyhodnocování údajů o činnosti pojišťovny nebo zajišťovny (tzv. kontrola od stolu)
- b) prověřování situace v prostorách pojišťovny nebo zajišťovny (tzv. kontrola na místě).

K tomuto účelu zákon ukládá pojišťovnám i zajišťovnám, ale i osobám provádějícím zprostředkovatelskou činnost, předkládat:

- účetní uzávěrku a jiné doklady o činnosti, vyžádané osobám pověřeným výkonem státního dozoru pro posouzení činnosti pojišťovny, zajišťovny či zprostředkovatelského subjektu a jejich majetkové situace,
- návrh opatření na obnovení platební způsobilosti, je-li tato ohrožena, a dále poskytovat všechny potřebné informace a vysvětlení.

Dozorčí orgán je oprávněn prakticky kdykoli provést přímo v obchodních a provozních prostorách jednotlivých komerčních pojišťoven kontrolu a požadovat od pracovníků informace a případně vysvětlení k jednotlivým sporným otázkám. Pracovníci dozorčího orgánu mají ze zákona oprávnění účastnit se jednání orgánu pojišťovny při projednávání účetní závěrky, opatření ministerstva nebo výsledků hospodaření pojišťovny. Dále se mohou účastnit jednání dozorčí rady v pojišťovně založené jako akciová společnost, resp. jednání kontrolní komise v pojišťovně, která je založená jako družstvo. Pracovníci dozorčího orgánu jsou oprávněni při výkonu státního dozoru vstupovat do prostoru pojišťovny. Zákon také stanoví povinnost mlčenlivosti pro pracovníky dozoru o těch skutečnostech, se kterými se seznámili při výkonu své činnosti.

Přehled jednotlivých rozhodnutí vydaných v roce 2004

Tab. č.1

Povolení k rozšíření provozování pojišťovací činnosti o jiná pojistná odvětví	3
Povolení k rozšíření provozování zajišťovací činnosti o jiná pojistná odvětví	2
Povolení k rozšíření provozování činností souvisejících s pojišťovací nebo zajišťovací činností	13
Odnětí povolení k provozování pojišťovací nebo zajišťovací činnosti na žádost pojišťovny	3
Odnětí povolení k provozování části pojišťovací nebo zajišťovací činnosti na žádost pojišťovny	2
Schválení převodu pojistného kmene na žádost pojišťovny	3
Schválení převodu části pojistného kmene na žádost pojišťovny	3
Schválení způsobu zaúčtování společných položek při souběžném provozování pojištění podle pojistných odvětví životních a neživotních pojištění	1
Udělení souhlasu se snížením základního kapitálu tuzemské pojišťovny nebo zajišťovny	1
Udělení předchozího souhlasu se změnou osoby navrhované do výkonu funkcí uvedených v ustanovení § 10 odst. 10 zákona o pojišťovnictví.	50

Nejčastější nedostatky v činnosti dozorovaných subjektů

Tab. č. 2

	Počet případů
Vysoká kumulovaná ztráta pojišťovny	3

Porušení zákona o pojišťovnictví	32
Porušení obchodního zákoníku	5
Porušení zákona o účetnictví	15
Chybný postup při tvorbě a rozpouštění rezerv	4
Nedodržení interních směrnic pojišťovny	8
Zkreslování hospodářského výsledku	2
Porušení občanského zákoníku	3
Porušení rozhodnutí ministerstva	3
Porušení zákona o státní kontrole	1
Porušení zákona o pojistné smlouvě	1
Celkem	77

Opatření uložená na základě rozhodnutí ve správním řízení

Tab. č. 3

	Počet případů
Porušení vyhlášky 75/2000 Sb.	3
Porušení vyhlášky 303/2004 Sb.	1
Porušení zákona o účetnictví	4
Porušení zákona o pojišťovnictví	5
Nedostatky v hospodaření pojišťovny	2
Neplnění obchodního plánu	1
Chybné a nedostatečné zpracování vnitřní směrnice	1
Porušení předběžného opatření	1
Vysoká neuhrazená kumulovaná ztráta	2
Žádost o ukončení vykazovací povinnosti	1
Celkem	21

Zdroj: Finanční zpravodaj 9/2005, ze dne 30.09.2005

3.1.5. Základní kapitál v pojišťovnictví

Základní kapitál je v obchodním zákoníku definován jako peněžní vyjádření souhrnu peněžitých i nepeněžitých vkladů do podnikání. Jde tedy o hodnotové vyjádření (číselné vyjádření) souhrnu hodnot všech vkladů do podnikání. Z právního hlediska je

základní kapitál chápán jako část majetku podnikatele odpovídající peněžnímu vyjádření hodnoty jeho vkladů do podnikání.

Základní kapitál je však z hlediska účetnictví stranou pasív bilance jako jeden z vlastních zdrojů majetku podnikatele. Pokud bychom sestavili bilanci při zahájení podnikatelské činnosti, kde by byl obchodní majetek jen vklady podnikatele do podnikání mohli bychom znázornit zjednodušeně tuto bilanci následovně:

Tab. č. 4

Aktiva (majetek)	miliony	Pasíva	miliony
Peníze	5	Základní jmění	200
Hmotný majetek	165		
Pohledávky	10		
Ostatní majetek	20		
Celkem	200	Celkem	200

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že není důležité, čím je majetek tvořen ve výši odpovídající hodnotě základního kapitálu, zda-li se jedná o peníze nebo o věci. Není ani důležité, zda vkladem byla věc, která se odepisuje nebo byla zničena, protože jde pouze o to, že podnikatel musí mít majetek v hodnotě odpovídající výši základního kapitálu, a není vůbec důležité, čím je představován.

U **družstev** (pojišťovny mohou být i družstva) rozlišuje obchodní zákoník

- základní kapitál
- zapisovaný základní kapitál.

Základní kapitál družstva je tvořen souhrnem hodnot členských vkladů. Zapisovaný základní kapitál je část základního kapitálu družstva, která je zapsána v obchodním rejstříku jako (fixní) částka, pod kterou nesmí hodnota skutečného základního kapitálu klesnout.

Problematika základního kapitálu u pojišťoven a zajišťoven má svá specifika:

- zakladatel pojišťovny nebo zajišťovny je povinen vytvořit základní jmění ve výši stanovené zákonem před podáním žádosti,
- základní kapitál pojišťovny nebo zajišťovny může být tvořen pouze peněžními vklady,
- rozhodnutí valné hromady akciové společnosti nebo členské schůze družstva o snížení základního kapitálu je podmíněno předchozím souhlasem Ministerstva

financí ČR. Toto ministerstvo může udělit svůj souhlas se snížením základního kapitálu pouze tehdy, jestliže tento kapitál neklesne pod „minimální výši“.

Minimální výše základního kapitálu tuzemské pojišťovny v ust. § 9 odst. 1 zákona o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojišťovnictví) je pro provozování pojišťovací činnosti:

- jednoho nebo více pojistných odvětví životních pojištění 90.000.000 Kč
- pro odvětví neživotního pojištění:
 - 60.000.000 Kč pro úrazové, nemocenské, živelní a cestovní pojištění
 - 90.000.000 Kč pro kasko pojištění, odpovědnostní pojištění, pojištění finančních ztrát a pojištění právní ochrany
 - 156.000.000 Kč pro dopravní pojištění, pojištění odpovědnosti za škody z provozu vozidel, pojištění úvěru a pojištění záruky
 - 200.000.000 Kč pro letecké a námořní pojištění
- pro zajišťovací činnost 1.000.000.000 Kč.

Chce-li fyzická nebo právnická osoba působit na pojistném trhu jako pojišťovací zprostředkovatel, musí výše majetku u fyzické osoby nebo výše základního kapitálu u právnické osoby činit *vždy nejméně 1.000.000 Kč*.

Na základní kapitál pojišťoven a zajišťoven jsou kladeny důrazné požadavky, odstupňované svojí výší podle provozovaných pojistných odvětví. Mají úlohu selektivní, která má zajistit vstup do této oblasti pouze společnostem s dostatečným kapitálovým vybavením, a současně umožňují pojišťovně nebo zajišťovně splnit požadavky na minimální výši garančního fondu (viz § 22 tohoto zákona) okamžikem zahájení své činnosti. Tím je zabezpečena dostatečnost prostředků k úhradě závazků vzniklých z provozované činnosti i v době, kdy je hlavní zdroj příjmů (pojistné či zajistné) svým objemem nízký.

Přehled pojišťoven podle původu kapitálu

Tab. č. 5

(údaje v mld. Kč)	2002	2003	2004	2003/2002	2004/2003
Počet pojišťoven	42	42	40	100,0%	95,2%
z toho: tuzemské pojišťovny	35	34	33	97,1%	97,1%

z toho: s rozhodující zahraniční majetkovou účastí	19	19	19	100,0%	100,0%
s rozhodující tuzemskou majetkovou účastí	16	15	14	93,8%	93,3%
pobočky pojišťoven z EU	7	8	7	114,3%	87,5%
Celková výše základního kapitálu	14,2	14,0	14,4	98,6%	102,9%

Zdroj: Finanční zpravodaj 9/2005, ze dne 30.09.2005

3.1.2. LEGISLATIVA

V roce 2005 nedošlo k výrazným změnám z hlediska legislativy od předchozího období roku 2004, které znamenalo v oblasti pojišťovací legislativy určité uvolnění oproti předchozím obdobím, v jejichž průběhu bylo nutné harmonizovat legislativu České republiky v oblasti pojišťovnictví s legislativou ES. Této fáze harmonizace bylo dosaženo přijetím následujících čtyř nových zákonů, resp. jejich novelizace:

Tab. č. 6

Novela zákona č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví;
Novela zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla;
zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě;
zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí.

Zdroj: Výroční zpráva 2004: Úřad státního dozoru v pojišťovnictví.

Došlo k ní v průběhu let 2002 až 2004, poslední z nich – novelu zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla – schválil Parlament České republiky počátkem roku 2004.

Těmito zákony, které implementovaly všechny platné směrnice pro oblast pojišťovnictví, bylo dosaženo plné harmonizace legislativy České republiky se stávající legislativou ES.

Česká republika byla jednou z prvních zemí, která implementovala do národní legislativy jednu z významných směrnic ES – Směrnici 2002/92/ES – týkající se zprostředkovatelské činnosti v pojišťovnictví. V této souvislosti je vhodné uvést, že koncem ledna 2005 byla zmíněná směrnice zavedena do právního řádu pouze ve 13 členských zemích EU a EHP, což nepředstavuje ani jejich polovinu.

V průběhu roku 2004 byla legislativní činnost zaměřena především na dokončení prováděcích vyhlášek k zákonu o pojišťovnictví, zákonu o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla a zákonu o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí. Tohoto cíle bylo dosaženo v níže uvedeném časovém sledu, kdy byly ve Sbírce zákonů publikovány následující vyhlášky Ministerstva financí:

Tab. č. 7

<p>5. května 2004, Vyhláška MF č. 303/2004 Sb., provádějící zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví;</p> <p>12. května 2004, Vyhláška MF č. 309/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla;</p> <p>18. listopadu 2004, Vyhláška MF č. 582/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí.</p>

Zdroj: Výroční zpráva 2004: Úřad státního dozoru v pojišťovnictví.

Velká pozornost byla v průběhu první poloviny roku 2004 věnována činnosti směřující ke zpracování finálního návrhu zákona implementujícího Směrnici ES o doplňkovém dozoru nad bankami, pojišťovnami a obchodníky s cennými papíry ve finančních konglomerátech. Návrh zákona byl předložen do vlády v první polovině roku 2004 a po jeho schválení následně postoupen k projednání Parlamentu České republiky. Schvalovací proces dosud nebyl ukončen.

Vzhledem k dalšímu vývoji legislativy ES se Úřad státního dozoru připravuje na implementaci přijatých a připravovaných směrnic, především směrnice upravující rovnost mužů a žen, 5. motorové směrnice a směrnice upravující problematiku zajištění.

4. Srovnávací studie pojistných produktů

4.1. Všeobecná charakteristika vybraných pojišťoven

K 31.12.2003 provozovalo pojišťovací činnost na území České republiky na základě povolení Ministerstva financí ČR celkem 42 pojišťoven. V roce 2004 se jejich počet snížil na 40. Z těchto 40 pojišťoven lze 3 označit jako životní, tj. provozovaly činnost pouze v jednom nebo více pojistných odvětvích životního pojištění. Neživotních pojišťoven bylo 23, tj. provozovaly činnost v jednom nebo více odvětvích neživotního pojištění. Dalších 16 pojišťoven bylo se smíšenou činností, tj. provozovaly souběžně jedno nebo více odvětví životního pojištění a jedno nebo více odvětví neživotního pojištění. Z uvedeného celkového počtu pojišťoven, jež v roce 2004 působily na území České republiky, lze 33 charakterizovat jako tuzemské a 7 jako zahraničních (organizační složky zahraničních pojišťoven, pobočky pojišťoven z členských států EU). V uvedeném počtu tuzemských pojišťoven bylo 32 akciových společností a 1 družstvo. V roce 2004 se snížil počet pojišťoven s převažujícím tuzemským kapitálem o jednu na 14. V roce 2004 pokračovaly pojišťovny ve zkvalitňování pojistné ochrany, rozšiřování nabídky a v inovacích pojistných produktů. Celkově bylo nabízeno na trhu zhruba 250 pojištění, resp. pojišťovaných nebezpečí.

4.1.1. ČESKÁ POJIŠŤOVNA, a.s.

datum zahájení pojišťovací činnosti: 1.5.1992

základní kapitál: 2 981 mil. Kč

podíl zahraniční účasti: 97,7 %

evidenční přepočtený počet zaměstnanců: 5 983

hospodářský výsledek: 4 174,8 mil Kč

předešlé pojistné: 40 970,0 mil Kč

Česká pojišťovna a.s. je jednou z největších pojišťovacích institucí operující na území České republiky, která realizuje pojišťovací a zajišťovací činnost ve všech standardních pojištěních. Kromě této hlavní činnosti provádí směnářskou a úvěrovou činnost a realizuje pojištění a služby za devizové prostředky.

Vznikla na základě privatizačního projektu 1.5.1992 transformací z České státní pojišťovny. Tato transformace ze státního podniku na akciovou společnost však byla ukončena až v roce 1993. Je ústavem s dlouholetou tradicí, která se odvíjí od roku 1827, kdy byla v Praze založena První česká vzájemná pojišťovna.

Její podíl na českém pojistném trhu dosahuje podle předběžných údajů členů České asociace pojišťoven za rok 2004 36,39 % z veškerého pojistného, přijatého v tuzemsku působícími pojišťovnami. Jako univerzální pojišťovna nabízí na více než 700 obchodních místech prakticky všechny druhy životních, majetkových a odpovědnostních pojištění. Vysoký počet spravovaných pojistných smluv, výše předešlého pojistného a výše technických rezerv činí Českou pojišťovnu rozhodujícím pojistitelem na našem území.

Česká pojišťovna realizuje už dlouhé roky i zajištění. Zajišťovací činnost vykonává jak pasivní, tak aktivní. Hlavním úkolem pasivního zajištění je realizace kvalitního zajištění vybraných rizik při optimálních nákladech. Tuto činnost vykonává hlavně u dopravních a leteckých rizik, exportních úvěrů, stavebně-montážních rizik, odpovědnosti za výrobek a v dalších pojištěních, kde se při likvidaci používá zahraniční měna. Dá se předpokládat, že se tato zajišťovací činnost bude v budoucnu dále rozrůstat.

V roce 1999 podstoupila Česká pojišťovna jako první z tuzemských pojišťoven ratingový proces. Renomovaná americká agentura Duff & Phelps Credit Rating Co. (DCR) jí přidělila mezinárodní CPA (claims paying rating, tj. rating schopnosti dostát závazkům vůči pojištěncům) A-, tj. stejný rating, jako získala Česká republika. Při mezinárodním úvěrovém ratingu získala Česká pojišťovna známku BBB. Tyto vysoké ratingové známky potvrdila DCR opět na počátku března 2000. Rating CPA odráží ocenění schopnosti České pojišťovny, a.s. vypořádat se s nároky pojištěnců, které vyplývají z uzavřených pojistných smluv, úvěrový rating pak schopnost České pojišťovny a.s. splácet případné dluhové závazky v plné výši a včas.

4.1.1.1. Všeobecné pojistné podmínky pro pojištění majetku občanů

Předmět pojištění

1. Není-li v pojistné smlouvě stanoveno jinak, pojištění se vztahuje na:
 - a) stavby nebo věci uvedené pod jednotlivými položkami v pojistné smlouvě,
 - b) nově zahajované stavby (novostavby) uvedené pod jednotlivými položkami v pojistné smlouvě.
2. Pokud je pojištěnou stavbou budova a nejsou-li v pojistné smlouvě jednotlivě uvedeny pod některou položkou, jsou také pojištěny:
 - a) drobné stavby, které plní doplňkovou funkci k této pojištěné budově a oplocení, pokud se nacházejí na pozemcích, které jsou v jednotném funkčním celku s pozemkem, na jakém je tato budova umístěna,
 - b) stavební materiál, pokud se nachází na pozemcích, které jsou v jednotném funkčním celku s pozemkem, na jakém je umístěna budova,
 - c) dočasné objekty zařízení staveniště potřebné k nově zahajované stavbě (novostavbě) pojištěné budovy,
 - d) v pojištěné budově zabudované kuchyňské linky a zabudovaný nábytek, anténní systémy, sluneční kolektory, systémy elektrické zabezpečovací signalizace a dále také přípojky kabelových a trubních rozvodných sítí v délce nacházející se na stejné parcele, na jaké je umístěna pojištěná budova.

Místo pojištění

Pokud není v pojistné smlouvě ujednáno jinak, pojištění se vztahuje na pojištěné události, k nimž došlo na místě uvedeném v pojistné smlouvě jako místo pojištění. Toto omezení neplatí pro pojištěné věci, které byly přemístěny z místa pojištění na dobu nezbytně nutnou v důsledku vzniklé nebo bezprostředně hrozící pojistné události.

Spoluúčast

Není-li v doplňkových pojistných podmínkách nebo v pojistné smlouvě ujednáno jinak, oprávněná osoba se podílí na úhradě vzniklé škody z každé pojistné události částkou sjednanou v pojistné smlouvě jako spoluúčast.

Limity pojistného plnění

1. Není-li v pojistné smlouvě ujednáno jinak a došlo-li k pojistné události z příčiny pojistného nebezpečí povodeň nebo záplava, je pojistné plnění v součtu omezeno částkou 50 000,- Kč.

2. Není-li v pojistné smlouvě uvedeno jinak a došlo-li k pojistné události z příčiny pojistného nebezpečí krádež, úmyslné poškození, poškození nebo zničení stavebních součástí, je pojistné plnění v součtu omezeno částkou 10 000,- Kč.

4.1.2. KOOPERATIVA, POJIŠŤOVNA, a.s.

datum zahájení pojišťovací činnosti: 1.3.1993

základní kapitál: 2 000 mil. Kč

podíl zahraniční účasti: 84,6 %

evidenční přepočtený počet zaměstnanců: 3 671

hospodářský výsledek: 490,3 mil. Kč

předepsané pojistné: 24 166,9 mil. Kč

Kooperativa, pojišťovna, a.s. vznikla koncem roku 1990 a svou činnost zahájila jako první soukromá pojišťovna na území bývalého Československa 28. května 1991. V Čechách fungovala prostřednictvím zemského ředitelství v Praze, pro území Moravy a Slezska bylo sídlo zemského ředitelství v Brně. Po rozdělení Československa vznikly k 1.3. 1993 na bázi zemských ředitelství Česká Kooperativa, družstevní pojišťovna, a.s., se sídlem v Brně jako sesterské pojišťovací společnosti. K 31.8. 1999 bylo úspěšně dokončeno sloučení obou pojišťoven a na český pojistný trh vstoupila finančně mnohem silnější společnost – Kooperativa, pojišťovna, a.s. se základním kapitálem 1 mld. Kč, která svými službami pokrývá území celé ČR.

Významnými akcionáři pojišťovny jsou Wiener Stadtische Allgemeine Versicherung AG a Kooperativa, pojišťovna, a.s., Bratislava. Zajištění této pojišťovny vykonávají nejsilnější a největší světové zajišťovny jakými jsou SCOR, Munich Re, Swiss Re, ERC Frankona a Cologne Re, jejichž renomé je dostatečnou zárukou schopnosti pojišťovny splnit závazky vůči klientům. Její podíl na českém pojistném trhu dosahuje podle předběžných údajů členů České asociace pojišťoven za rok 2004 21,47 % z veškerého pojistného, přijatého v tuzemsku působícími pojišťovnami.

4.1.2.1. Všeobecné pojistné podmínky pro pojištění majetku občanů

Předmět pojištění

1. Předmětem pojištění jsou jednotlivé věci movité a nemovité nebo jejich soubory uvedené v pojistné smlouvě.
2. Bylo-li sjednáno pojištění souboru věcí, vztahuje se pojištění i na věci, které se staly součástí pojištěného souboru po uzavření pojistné smlouvy. Věci, které přestaly být součástí souboru, nejsou pojištěny.

Základní pojistná nebezpečí

1. Pojištění se sjednává pro případ poškození nebo zničení pojištěné věci:
 - a) požárem a jeho průvodními jevy,
 - b) výbuchem,
 - c) úderem blesku,
 - d) nárazem nebo zřícením letadla, jeho části nebo jeho nákladu,
 - e) povodní nebo záplavou,
 - f) vichřicí,
 - g) krupobitím,
 - h) sesouváním půdy, zřícením skal nebo zemin, sesouváním nebo zřícením lavin,
 - i) zemětřesením,
 - j) tíhou sněhu nebo námrazy,
 - k) nárazem dopravního prostředku nebo jeho nákladu,
 - l) pádem stromů, stožárů nebo jiných předmětů,
 - m) kapalinou unikající z vodovodního zařízení nebo médiem vytékajícím z hasicích zařízení.
2. Jsou-li z pojištění vyloučeny škody vzniklé působením pojistných nebezpečí povodeň nebo záplava, pojištění se netýká ani škod způsobených zpětným vystoupením kapaliny z odpadního potrubí, které bylo způsobeno zahlcením venkovní kanalizace v důsledku atmosférických srážek, povodně nebo záplavy.
3. Je-li tak ujednáno, oprávněné osobě dále vznikne právo na pojistné plnění, byla-li škoda na pojištěné věci způsobena:
 - a) krádeží,
 - b) loupeží.
4. Je-li ujednáno, oprávněné osobě dále vznikne právo na pojistné plnění, byla-li škoda na pojištěné věci způsobena úmyslným poškozením nebo úmyslným zničením (dále jen „vandalismus“)

Limit pojistného plnění

Limit pojistného plnění jako horní hranici plnění lze sjednat v případech, kdy tomu odpovídá pojistný zájem. Limit pojistného plnění stanoví na svou odpovědnost pojistník, není-li ujednáno jinak.

ALLIANZ POJIŠŤOVNA, a.s.

datum zahájení pojišťovací činnosti: 1.1.1993

základní kapitál: 600 mil. Kč

podíl zahraniční účasti: 100 %

evidenční přepočtený počet zaměstnanců: 707

hospodářský výsledek: 648,4 mil Kč

předepsané pojistné: 8 951,3 mil. Kč

Přední světový pojišťovací koncern, Allianz AG Mnichov, zahájil 1. ledna 1993 svoji činnost na českém pojistném trhu prostřednictvím Allianz pojišťovny, a.s., která je jeho stoprocentní dceřinnou společností. Allianz pojišťovna, a.s. patří dnes, jako univerzální pojišťovna, mezi pět největších pojišťovacích společností v zemi. Spojení s jednou z největších a nejúspěšnějších pojišťovacích skupin na světě zajišťuje také využití mezinárodního know-how a přístup ke kapitálové síle celého koncernu. AAA-rating udělený firmou Standard & Poor's mateřské společnosti Allianz AG je dalším dokladem finanční solidnosti celé skupiny.

Allianz pojišťovna a.s. v současné době působí ve více než 70 zemích světa. Koncern zaměstnává 120 tis. lidí a jeho roční příjem převyšuje 50 mld. euro. Pojišťuje všechna rizika v oblasti životního i neživotního pojištění. V roce 2004 se jí podařilo dosáhnout vynikající 3. pozice na českém pojistném trhu s tržním podílem 7,95 %. Mimo jiné na 1. pozici se stále udržuje Česká pojišťovna, a.s. a 2. pozici je Kooperativa, pojišťovna, a.s..

4.1.2.2. Zvláštní pojistné podmínky pro pojištění trvale obývané nemovitosti

Předmět pojištění:

I. Předmětem pojištění mohou být:

- a) obytné budovy včetně všech stavebních součástí a venkovních přípojek,
 - b) byty v osobním vlastnictví včetně stavebních součástí a včetně podílu na společných částech domu,
 - c) družstevní byty včetně všech stavebních součástí,
 - d) vedlejší stavby a technická zařízení,
 - e) samostatně pojištěné garáže v osobním vlastnictví včetně všech stavebních součástí,
 - f) spoluvlastnické podíly, tj. ideální části obytné budovy vyjádřené velikostí spoluvlastnického podílu,
 - g) stavební materiál ve vlastnictví pojištěného, který je určen ke stavbě, údržbě nebo rekonstrukci pojištěné věci,
 - h) zpevněné plochy nacházející se na stejném pozemku jako rodinný dům, chalupa nebo chata, pokud jsou předmětem doplňkového pojištění.
2. Stavební materiál uložený na volném prostranství v místě pojištění, tj. materiál jehož hmotnost nebo rozměry neumožňují uložení v prostorách zajištěných ochranným zabezpečením.
 3. Pojištění lze sjednat pro obytné budovy a byty, které jsou užívány k trvalému bydlení.

Místo pojištění

Místem pojištění jsou pojištěné věci uvedené v pojistné smlouvě a pozemek, na němž se pojištěné věci nacházejí.

Horní hranice pojistného plnění, spoluúčast

1. Pojistitel poskytne pojistné plnění maximálně do výše limitu pojistného plnění stanoveného procentem z pojistné částky bez doplňkového pojištění nebo pevnou finanční částkou v závislosti na sjednané variantě pojištění.
2. Pojištěný se na náhradě škody způsobené povodní nebo záplavou podílí spoluúčastí z pojistného plnění ve výši:

Tab. č. 8

Spoluúčast	Varianty pojištění:		
	NORMAL	OPTIMAL	EXLUZIV

Spoluúčast při povodni a záplavě	nelze sjednat	1 %, min. však 30 000,- Kč	1 %, min. však 30 000,- Kč
----------------------------------	---------------	----------------------------	----------------------------

Zdroj: Zvláštní pojistné podmínky pro pojištění trvale obývané nemovitosti pojišťovny Allianz, a.s.

4.2. Finanční analýza pojistných produktů majetkového pojištění - nemovitosti

V praktické části bakalářské práce byly porovnávány pojistné produkty majetkového pojištění nemovitostí u České pojišťovny, a.s., Kooperativy, pojišťovny, a.s. a u Allianz pojišťovny, a.s.. Předmětem pojištění pro srovnávací studii produktů byla následující nemovitost:

- **Rodinný dům o zastavěné ploše 150 m², nepodsklepený, obytné podkroví a 1 nadzemní podlaží, v běžném provedení, střecha sklonitá (sedlová), dokončená stavba**
- **pojistná částka (PČ) = 5 100 000,- Kč**

4.2.1. Česká pojišťovna, a.s.

Pojištění obytných budov a souvisejících staveb je možné uzavřít přímo u přepážky České pojišťovny, prohlídka místa pojištění a pojišťovaných staveb není nutná, vyžaduje se pouze v záplavových oblastech. Výše pojistného závisí pouze na výši pojistné částky. Pojistnou částku stanoví pojišťovna na základě údajů, které jim klient poskytne (např.: velikost zastavěné plochy, typ střechy, záplavová oblast atd.), ale může také tuto pojistnou částku zvýšit dle své pojistné potřeby. Mimo jiné závisí na slevě za spoluúčast a případném bonusu. Zároveň s tímto pojištěním si může klient sjednat připojištění odpovědnosti za škodu občana – vlastníka, držitele, nájemce nebo správce nemovitosti.

Předmětem pojištění v pojištění obytných budov a souvisejících staveb jsou:

1. rodinné domky
2. bytové nebo činžovní domy
3. rekreační chyty
4. související stavby (zejména bazény, kůlny, stodoly, chlévy, skleníky, garáže, atd.).

Základní pojištění zahrnuje tato pojistná nebezpečí:

- požár, výbuch, přímý úder blesku, pád letadla, případně jeho části nebo nákladu,
- povodeň a záplava (v základu je limit 50 000 Kč),
- vichřice a krupobití,
- sesuv půdy, zřícení skal nebo zemin, sesuv nebo zřícení sněhových lavin,
- pád stromů, stožárů nebo jiných předmětů,
- tíha sněhu a námrazy,
- zemětřesení,
- vody unikající z vodovodního zařízení,
- odcizení věcí krádeží vloupáním nebo loupeží,
- úmyslné poškození a úmyslné zničení věci třetí osobou,
- přetlakem nebo zamrznáním vody,
- poškození nebo zničení stavebních součástí způsobené jednáním pachatele směřujícím k odcizení věci.

Pojistné plnění:

- v nových cenách (plnění ve výši ceny za kterou je možné následky škody odstranit v době pojistné události; např. v případě úplného zničení stavby budou uhrazeny náklady na postavení stavby nové)
- v současných cenách (= nová cena minus opotřebení) – v případech, kdy je hodnota pojištěné budovy či stavby nižší než 30% z její nové hodnoty.

Výpočet pojistného u pojištění obytných budov:

Při stanovení pojistného se vychází z pojistné částky (hodnota nemovitosti) a počtu podlaží (je lhostejné, zda-li budova má či nemá podsklepení nebo podkroví a z jakého materiálu je postavena).

Pojištění rodinných domů a rekreačních staveb (domků, chalup a chat nad 16 m² zastavěné plochy):

- pojistná částka do 1.000.000 Kč - pojistné 1.400 Kč
- pojistná částka nad 1.000.000 Kč - pojistné 1.400 Kč + 70 Kč za každých započatých 100.000 Kč pojistné částky
- za druhé a každé další nadzemní podlaží se připočítává 550 Kč.

V případě našeho *modelového rodinného domu* byla pojistná částka stanovena na 5 100 000,- Kč a to u všech výše uvedených pojišťoven, z důvodu porovnání. U České pojišťovny by v tomto případě roční pojistné činilo **3 840,- Kč**. Roční pojistné bylo v tomto případě navíc sníženo o slevu 10%, z důvodu spoluúčasti 1 000,- Kč. Dále u rodinných domů ve výstavbě Česká pojišťovna také poskytuje slevu 50% do 12 měsíců po vydání stavebního povolení pro první rok pojištění.

Spolu s pojištěnou budovou uvedenou v pojistné smlouvě jsou současně "spolupojištěny", pokud se nacházejí s touto pojištěnou budovou na stejné parcele i drobné stavby jako např.: ploty, stavební materiál, dočasné objekty zařízení staveniště (v případě pojištění rozestavěné novostavby) a dále také anténní systémy, sluneční kolektory, systémy elektrické zabezpečovací signalizace, zabudované kuchyňské linky, zabudovaný nábytek a přípojky kabelových a trubních sítí. Tyto "spolupojištěné" drobné stavby a další uvedené věci jsou pojištěny v součtu do *souhrnného limitu plnění 10.000,- Kč*.

Za drobné stavby se však pro toto pojištění nepovažují garáž, bazén, skleník pařeniště, foliovník a opěrná zeď. Ty je třeba vždy pojistit jako samostatnou položku uvedenou ve smlouvě. Pokud však klientovi limit plnění 10.000,- Kč pro uvedené "spolupojištěné" stavby nebo věci nestačí, lze tyto "drobné" stavby nebo věci v pojistné smlouvě jmenovitě pojistit pod samostatnou položkou pojištění s tím, že si pro ně klient sám zvolí pojistnou částku podle své pojistné potřeby a tím si sám určí horní limit plnění.

V případě pojistné události bude vyplacena nová hodnota poškozené nebo zničené stavby, která odpovídá ceně, za kterou by se dala stavba znovu postavit, maximálně do výše sjednané pojistné částky (od této výše je odečtena výše spoluúčasti).

4.2.2. Kooperativa, pojišťovna, a.s.

Živelní pojistná rizika jsou rozdělena do tří skupin:

1. *základní* – požár, výbuch, úder blesku, náraz letadla nebo jeho zřícení, pád stromů, stožárů a jiných předmětů,
2. *doplňkové* – povodeň nebo záplava, bouřlivý vítr a krupobití, sesouvání půdy, lavin, zřícení skal nebo zemin, zemětřesení, vodovodní rizika,
3. *sdrúžený živel* – který se vztahuje na všechna pojistná rizika uvedená v bodech 1 a 2.

Pojištění rodinného domu lze sjednat u této pojišťovny ve dvou variantách: PRIMA a KOMFORT. Tyto nabízené varianty zahrnují živelní pojistná nebezpečí (včetně vodovodních) a pojištění elektromotorů (např. čerpadel, ventilátorů a elektromotorů sloužících k pohonu otevíracích systémů) na zkrat nebo přepětí. Varianta Komfort navíc zahrnuje odcizení (krádež, loupež), úmyslné poškození nebo úmyslné zničení věci (vandalismus) a poškození nebo zničení věci aerodynamickým třeskem při přeletu letadel.

V rámci tohoto produktu lze sjednat i jiné druhy pojištění jako např. pojištění odpovědnosti za škodu vyplývající z vlastnictví nebo držby pojištěné nemovitosti, nebo dodatkové připojištění skel. Připojištění skel znamená podstatné rozšíření pojistné ochrany pro skla instalovaná v pojištěném nemovitém majetku. Tímto připojištěním jsou skla pojištěna prakticky proti všem rizikům.

Kooperativa, pojišťovna dále poskytuje slevu v hodnotě 25% pro rodinné domy ve výstavbě (novostavby) a 5% slevu při ročním placení pojistného. Přičemž výše pojistného závisí na zvolené variantě pojištění, výši pojistné částky nebo limitu plnění, míře rizika vzniku povodně nebo záplavy v místě, kde se nemovitost nachází.

Připojištěním proti krádeži vloupáním a loupeži lze pojistit stavební materiál ve vlastnictví pojištěného, který je určen ke stavbě, údržbě nebo rekonstrukci pojištěné věci. Tyto "spolupojištěné" drobné stavby a další uvedené věci jsou pojištěny v součtu do *souhrnného limitu plnění 100.000,- Kč*.

V případě našeho *modelového rodinného domu* bylo roční pojistné touto pojišťovnou stanoveno na **3 924,-Kč**. Byla zvolena pojistná varianta PRIMA a riziko výskytu pojistných nebezpečí typu povodeň a záplava bylo označeno jako nízké. Byla poskytnuta sleva v hodnotě 5% za roční frekvenci placení pojistného. U tohoto produktu klient nemá na výběr, jestli se bude podílet na spoluúčasti či nikoliv, spoluúčast je přímo dána a činí 1000 Kč. Automaticky je pojistné sníženo o 10%. Tato pojišťovna

nabízí také slevu v hodnotě 25% pro rodinné domy ve výstavbě, o kterou je sníženo pojistné v 1. roce pojištění.

4.2.3. Allianz pojišťovna, a.s.

Allianz pojišťovna, a.s. nabízí svým klientům produkt – Pojištění trvale obývané nemovitosti. Pojištěním jsou kryty i náklady vynaložené v souvislosti s pojistnou událostí, například na odklizení poškozené nebo zničené věci, vysušení nebo vyčištění pojištěných staveb či na následné škody na pojištěné věci.

Tato pojišťovna nabízí pojištění ve variantě NORMAL s krytím základních pojistných nebezpečí, s optimální nabídkou pojištěných nebezpečí ve variantě OPTIMAL a v neposlední řadě varianta s maximálním pojistným krytím EXKLUZIV.

Pojistné plnění je poskytnuto tehdy, jestliže škoda byla způsobena:

- požárem, výbuchem, úderem blesku nebo zřícením letadla,
 - vodou z vodovodního zařízení,
 - vichřicí nebo krupobitím,
 - krádeží vloupáním,
 - loupeží, **NORMAL**

 - povodní nebo záplavou,
 - náhlým sesuvem hornin a zemin nebo zřícením lavin,
 - tíhou sněhu,
 - pádem stromů, stožárů a jiných předmětů,
 - nárazem vozidla,
 - zemětřesením,
 - mrazem na topném systému a vodovodním zařízení, **OPTIMAL**

 - rázovou vlnou,
 - kouřem,
 - vystoupením vody z odpadního potrubí,
 - přepětím,
 - vandalismem,
 - ztrátou vody,
 - rozbitím skla z jiné příčiny než pojištěným nebezpečím. **EXKLUZIV**
-
-

U modelového domu bylo touto pojišťovnou při pojistné částce 5 100 000,- Kč stanoveno roční pojistné v hodnotě **4 845,- Kč**. Byla zvolena varianta NORMAL, protože se i u ostatních pojišťoven srovnávala základní nabídka pojistných nebezpečí. Nedostatkem této varianty je, že neobsahuje pojistné nebezpečí typu povodeň a záplava, tudíž se výše pojistného na základě typu záplavové zóny nemění a produkty ostatních pojišťoven toto pojistné nebezpečí v základní nabídce mají.

Připojištěním proti krádeži vloupáním a loupeži lze pojistit stavební materiál ve vlastnictví pojištěného, který je určen ke stavbě, údržbě nebo rekonstrukci pojištěné věci, je pojištěn proti všem sjednaným rizikům, pokud je zajištěn ochranným zabezpečením, dále jsou proti všem sjednaným rizikům pojištěny stavební mechanismy a nářadí, které jsou určeny ke stavbě, údržbě nebo rekonstrukci pojištěné věci a jsou ve vlastnictví nebo nájmu pojištěného, pokud jsou zajištěny ochranným zabezpečením. Maximální pojistná částka činí 200 000,- Kč.

Allianz pojišťovna, a.s. jako jediná ze srovnávaných pojišťoven stanovila na náš modelový dům nejvyšší pojistnou částku. Při stanovení ročního pojistného brala v úvahu celkovou započitatelnou plochu, která i s podkrovím činila 250 m² a proto tato částka byla stanovena tak vysoká. Na druhou stranu nabízí úpravu pojistné částky (valorizaci) v závislosti na vývoji stavebního cenového indexu. Při bezeškodném průběhu pojištění snižuje každý rok pojistné o bonus 5%.

5. Závěr

Domnívám se, že tato práce obsáhla základní informace týkající se pojišťovnictví, neživotního pojištění, mechanismu pojištění jako transferu rizika a pojistného práva, tak aby i běžný občan byl schopen pochopit tuto obsáhlou a velmi složitou problematiku, která v současnosti není dosti oceněná.

Posouzení kvality pojišťovny je velmi složitý úkol, který záleží na mnoha faktorech. Zdánlivě nejjednodušším způsobem jak lze toto provést, je posouzení dle ceny pojištění. Často jde ovšem o hodnocení, které nejde do hloubky a pak se může stát, že porovnáváme produkty pojišťoven, které mají stejný název, ale svým obsahem se značně odlišují. Pojistnou smlouvu také neuzavíráme proto, abychom platili co nejnižší pojistné, ale abychom chránili svůj majetek v případě pojistné události a aby pojišťovna byla povinna nést podstatnou část škody za nás.

Pro srovnávací studii pojištění konkrétní nemovitosti byly vybrány pojišťovny, které mají velmi dobrou pozici na našem pojistném trhu a jsou tedy u nás jejich služby nejvíce využívány. Z hlediska hodnocení Všeobecných pojistných podmínek výše uvedených pojišťoven jsou nabídky základních pojistných rizik téměř shodné. Výjimku tvoří Česká pojišťovna, a.s. v její nabídce chybí na rozdíl od ostatních krytí škody způsobené nárazem dopravního prostředku nebo jeho nákladu. Toto pojistné nebezpečí je při frekvenci automobilových nehod znatelným nedostatkem nabízeného produktu. Podle mého názoru však klient není schopen absenci tohoto pojistného nebezpečí v danou chvíli zaznamenat či si ji nějakým způsobem uvědomit. Naproti tomu pojišťovna Allianz, a.s. jako jediná nabízí svým klientům navíc pojistná nebezpečí typu poškození nemovitosti kouřem a rázovou vlnou způsobenou nadzvukovými letadly.

Klient má možnost výběru z rozsahu pojistných rizik, které nabízí pojišťovny buď v základním rozsahu živelních událostí, v rozšířeném rozsahu živelních událostí – jedná se o tzv. sdružený živel a nebo eventuelně v tzv. exkluzivní variantě (Allianz, a.s.). Pouze v nabídce České pojišťovny se toto rozlišení neobjevuje, takže klient nemá

možnost sám volit, která pojistná rizika se ho týkají. Z hlediska spoluúčasti každá z vybraných pojišťoven dává možnost klientovi si zvolit její výši, výjimkou je pojišťovna Kooperativa, a.s., v jejímž produktu je spoluúčast již dána.

Na základě srovnání Všeobecných pojistných podmínek nabízí maximální rozsah pojistného krytí Allianz pojišťovna, a.s. Zbylým sledovaným pojišťovnám chybí v nabídce pojistné nebezpečí typu poškození nemovitosti kouřem a rázovou vlnou. Na druhou stranu zase v základní nabídce (varianta NORMAL) chybí pojistné nebezpečí typu povodeň a záplava, což si myslím, že je výrazným nedostatkem narozdíl od sledovaných pojišťoven, které toto riziko v základní nabídce zahrnují.

Pro finanční analýzu konkrétní nemovitosti byla stanovena pojistná částka ve stejné výši a to 5 100 000,- Kč. I přesto, že jednotlivé pojišťovny minimální výši pojistné částky sledované nemovitosti stanovily odlišně. Z toho důvodu, aby bylo možné porovnat pojistné produkty těchto pojišťoven, byly tyto hodnoty cíleně navýšeny a to na tuto hodnotu, kterou jako nejvyšší stanovila Allianz, pojišťovna, a.s. Každá z uvedených pojišťoven má jiný způsob výpočtu pojistné částky, např. Allianz pojišťovna, a.s. vůbec při tomto stanovení nezohledňuje umístění nemovitosti, což vede k velice vysoké pojistné částce, která nemusí odpovídat ceně nemovitosti. Toto nezohlednění však výrazně neovlivní výši pojistného oproti jiným pojišťovnám, jak by se očekávalo.

Podíváme-li se na cenu pojištění u jednotlivých pojišťoven, tak nejlevnější je pojištění u České pojišťovny, a.s. (3 840,- Kč), na druhém místě je pojišťovna Kooperativa, a.s. (3 924,- Kč) a na posledním místě, tedy nejdražší je pojišťovna Allianz, a.s. (4 845,- Kč).

V rozhodování při výběru pojišťovny sehrává nemalou roli také renomé pojišťovny, tradice, dostupnost obchodních míst a dobré reference o pojišťovně. Tato hlediska však nebyla předmětem mé bakalářské práce a uvedené závěry lze posuzovat pouze na základě uvedených srovnání. Dle dosažených výsledků lze usuzovat, že pro průměrného občana je nejvhodnější produkt České pojišťovny, který zahrnuje nejzákladnější pojistná nebezpečí a je i nejlevnější. Pokud klient má větší nároky, je pro něj vhodné zvolit si např. Allianz pojišťovnu, a.s. a její exkluzivní variantu pojištění. Pokud klient si pojišťuje novostavbu, je pro něj vhodnější si zvolit pojišťovnu Kooperativu, která nabízí připojištění do souhrnného limitu 100 000,- Kč, oproti České pojišťovně. Ta nabízí toto připojištění pouze do souhrnného limitu 10 000,-Kč, proto je vhodnější zvolit pojištění u této pojišťovny pro trvale obývanou nemovitost.

Cílem této bakalářské práce není určit, která z pojišťoven je nejlepší nebo nejhorší, ale upozornit na to, že výběr správného druhu pojištění a správného pojišťovacího ústavu není tak jednoduchý, jak se na první pohled zdá. Vztah mezi klienty a pojišťovnami má převážně dlouhodobý charakter a vzhledem k tomu, že pojišťovnictví má specifická pravidla a podmínky svého fungování, čímž se liší od jiných oborů, je třeba aby klienti tato pravidla a zákonitosti znali a respektovali je.

6. Seznam použité literatury

1. ČEJKOVÁ, V. a kol.: Pojistný trh, GRADA Publishing, Praha, 2002
2. DUCHÁČKOVÁ, E.: Pojišťovnictví. Skripta VŠE Praha, 1997
3. Finanční zpravodaj 9/2005
4. KAREŠ, J. – VAŇEČEK, J.: Technika zpracování diplomových, bakalářských a jiných písemných prací, ZF JU Č. Budějovice, 2001
5. Pojistný obzor: ŠKOPOVÁ, V., K novému zákonu o pojistné smlouvě, č. 4/2004
6. SPIRIT, M.: Pojistné právo, VŠE, Praha, 2000
7. ŠKOPOVÁ, V.: Pojistné právo. Skripta VŠE Praha, 1997
8. ŠTENGLOVÁ a kol.: Obchodní zákoník s komentářem, 8. vydání, C.H.Beck, Praha, 2003
9. TRÁVNÍČKOVÁ, Z.: Pojišťovnictví. Skripta JU ZF České Budějovice, 1997
10. VOŽENÍLEK, V. - CHLAŇ, A.: Pojišťovnictví, Univerzita Pardubice – Dopravní fakulta, Pardubice, 2003
11. Všeobecné pojistné podmínky pojišťoven Allianz, a.s., České pojišťovny, a.s. a pojišťovny Kooperativa, a.s.
12. Výroční zpráva České asociace pojišťoven
13. Výroční zpráva Úřadu státního dozoru v pojišťovnictví a penzijním připojištění
14. www.allianz.cz, www.cpoj.cz, www.koop.cz, www.cap.cz, www.finance.cz
15. Zákon č. 39/2004 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů
16. Zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů
17. Zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a změně souvisejících zákonů
18. Zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona
19. ZUZANÁK, A.: Právní rádce pojištěných, LINDE, Praha, 1996

7. Seznam příloh

Příloha č. 1

Přehled pojišťoven se sídlem v ČR, stav k 13.3. 2006

Tab. č. 9

	Název pojišťovny	Adresa
1.	AEGON Pojišťovna, a.s	Na Pankráci 26, 140 00 Praha 4
2.	AIG CZECH REPUBLIC pojišťovna, a.s.	V Celnici 1031/4, 110 00 Praha 1
3.	Allianz pojišťovna, a.s.	Římská 103/12, 120 00 Praha 2
4.	Aviva životní pojišťovna, a.s.	Londýnská 41, 120 21 Praha 2
5.	Cestovní pojišťovna ADRIA Way družstvo	Mírové náměstí 3d/519, 703 00 Ostrava
6.	Česká podnikatelská pojišťovna, a.s.	Budějovická 5/64, 140 00 Praha 4
7.	Česká pojišťovna a.s.	Na Pankráci 121, 140 21 Praha 4
8.	Česká pojišťovna ZDRAVÍ a.s.	Litevská 1174/8, 100 00 Praha 10
9.	ČSOB Pojišťovna, a.s., člen holdingu ČSOB	Masarykovo náměstí 1458, 532 18 Pardubice
10.	D.A.S. pojišťovna právní ochrany, a.s.	Benešovská 40, 101 00 Praha 10
11.	Euler Hermes Čescob, úvěrová pojišťovna, a.s.	Molákova 576/11, 186 00 Praha 8
12.	Evropská Cestovní Pojišťovna, a.s.	Kozí 5/916, P.O.BOX 809, 111 21 Praha 1
13.	Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s.	Vodičkova 34/701,

		Praha 1, P.O.BOX 6, 111 21
14.	Generali Pojišťovna a.s.	Bělehradská 132, 120 84 Praha 2
15.	HALALI, všeobecná pojišťovna, a.s.	Jungmannova 32/25, 117 18 Praha 1
16.	Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s.	Římská 45, 120 00 Praha 2
17.	Komerční pojišťovna, a.s.	Karolinská 1/650, 186 00 Praha 8
18.	Komerční úvěrová pojišťovna EGAP, a.s.	Vodičkova 34/701, 111 21 Praha 1
19.	Kooperativa, pojišťovna, a.s.	Templová 747, 110 01 Praha 1
20.	MAXIMA pojišťovna, a.s.	Na dlouhém lánu 508/41, 160 00 Praha 6
21.	Nationale-Nederlanden pojišťovna, a.s.	Nádražní 344/25, 150 00 Praha 5
22.	POJIŠŤOVNA CARDIF PRO VITA, a.s.	Na Rybníčku 5/1329, 120 00 Praha 2
23.	Pojišťovna České spořitelny, a.s.	Náměstí Republiky 115, 530 02 Pardubice
24.	Pojišťovna Slavia a.s.	Ve struhách 27/1076, 160 00 Praha 6
25.	Pojišťovna VZP, a.s.	Jankovcova 1566/2b, Praha 7 – Holešovice, 370 04
26.	PRVNÍ AMERICKO - ČESKÁ POJIŠŤOVNA, a.s., FIRST AMERICAN CZECH INSURANCE COMPANY	V Celnici 1028/10, 117 21 Praha 1
27.	Servisní pojišťovna a.s.	ř. T. Bati 627, 763 02 Zlín
28.	Triglav pojišťovna, a.s.	Novobranská 1, 602 00 Brno

29.	UNIQA pojišťovna, a.s.	Bělohorská 19, 160 12 Praha 6
30.	VICTORIA VOLKSBANKEN pojišťovna, a.s.	Francouzská 28, 120 00 Praha 2
31.	Vitalitas pojišťovna, a.s.	Roškotova 1225/1, 140 00 Praha 4
32.	Winterthur pojišťovna a.s.	Lazarská 13/8, 120 00 Praha 2
33.	Wüstenrot, životní pojišťovna, a.s.	Nám. Kinských 602/2, 150 00 Praha 5

Další subjekty pojistného trhu:

Tab. č. 10

1.	Česká kancelář pojistitelů	Štefánikova 32, 150 00 Praha 5
2.	Česká asociace pojišťoven	Na Poříčí 12, 110 00, Praha 1

Zdroj: Výroční zpráva 2004, Úřad státního dozoru v pojišťovnictví a penzijním
připojištění

Příloha č. 2

Pojistný trh České republiky za rok 2005

Rok 2005 byl na tuzemském pojistném trhu ve znamení rozšiřování a zkvalitňování služeb pojišťoven, zvyšování úrovně ochrany klientů a upevňování ekonomické síly pojistitelů.

V roce 2005 nedošlo na rozdíl od předchozích let k žádným přelomovým změnám v legislativě upravující podnikání. Českou republiku nepostihly ani rozsáhlejší přírodní katastrofy, jejichž následky by se museli řešit. V první polovině roku se většina pojišťoven intenzivně věnovala dokončení aplikace nových pojišťovacích zákonů, souvisejících s přistoupením České republiky k EU. Jednalo se zejména o tyto zákony: zákon o pojistné smlouvě a zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí. Ve druhé polovině roku byl vydán zákon o finančních konglomerátech a bylo přijato vládní rozhodnutí o integraci dozoru nad finančními službami pod ČNB. Nová legislativa znamená významné posílení ochrany spotřebitele, přináší klientům jasně definovaná práva i povinnosti a tím větší záruky.

V loňském roce zaznamenal pojistný trh zpomalení růstu. Celkové předepsané pojistné členů ČAP se podle předběžných výsledků zvýšilo oproti stejnému období roku 2004 o 3,7 % a dosáhlo úrovně 115,8 mld. Kč. Dynamika se snížila zejména v oblasti životního pojištění, kde nárůst dosáhl pouze 1,6 %. Důvodem byl především pokles výkonů v oblasti jednorázově placeného pojistného, které se v celkové hodnotě dostalo pod úroveň roku 2003. Pozitivním faktem je, že v oblasti běžně placeného pojistného, které tvoří páteř dlouhodobé stability pojistného trhu, došlo k růstu o více než 7,1 %.

Oblast neživotního pojištění rostla o 5,2 %. I přes uvedenou stagnaci, která v jistých cyklech není neobvyklá ani na jiných vyspělých pojistných trzích, má český trh stále všechny předpoklady ke stabilnímu růstu.

Světové pojišťovnictví zasáhla v loňském roce řada velkých přírodních katastrof. Zajišťovny ho dokonce označují za jeden z nejhorších v dějinách pojišťovnictví. Vzhledem k tomu, že škody utrpěli nejen přímí pojistitelé, ale rovněž zajistitelé, je zřejmé, že se vliv živelních katastrof dotkne i našeho trhu. Je pravděpodobné, že zajistné sazby v následujících letech pro české pojišťovny vzrostou, což se může projevit i ve výši pojistných sazeb, zejména průmyslového pojištění.

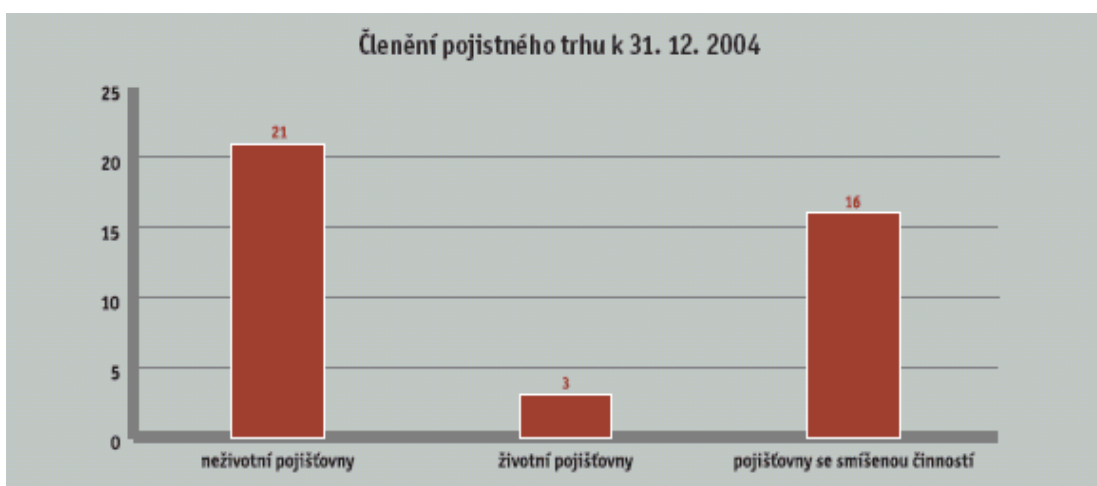
1. STRUKTURA TRHU

Počet a členění pojišťoven

Tab. č. 11

	2002	2003	2004	2003/2002	2004/2003
Počet tuzemských pojišťoven (bez ČKP)	35	34	33	97,1%	97,1%
z toho: neživotní	16	16	15	100,0%	93,8%
životní	2	2	2	100,0%	100,0%
se smíšenou činností	17	16	16	94,1%	100,0%
Počet poboček pojišťoven z EU (do roku 2003 organizační složky)	7	8	7	114,3%	87,5%
z toho: neživotní	6	7	6	116,7%	85,7%
životní	1	1	1	100,0%	100,0%
Počet pojišťoven celkem (bez pojišťoven z jiného členského státu působících na základě svobody dočasně poskytovat služby)	42	42	40	100,0%	95,2%
z toho: neživotní	22	23	21	104,5%	91,3%
životní	3	3	3	100,0%	100,0%
se smíšenou činností	17	16	16	94,1%	100,0%

Graf č. 1

2. PŘEDEPSANÉ POJISTNÉ

Tab. č. 12

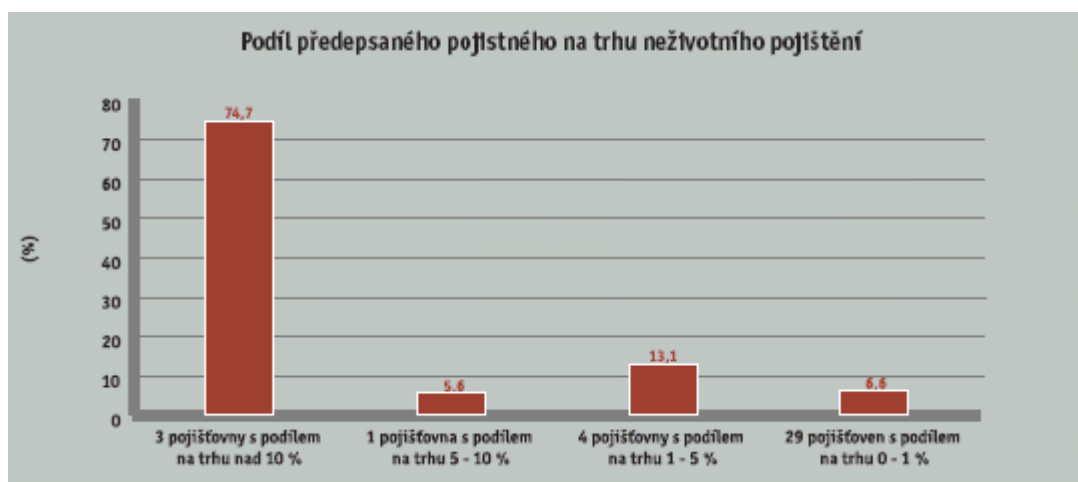
	2002 (mil. Kč)	2003 (mil. Kč)	2004 (mil. Kč)	2003/2002 (%)	2004/2003 (%)
Předepsané pojistné celkem	90 660	105 946	112 578	116,9	106,3
z toho: neživotní pojištění	56 624	64 817	68 377	114,5	105,5
životní pojištění	34 036	41 129	44 201	120,8	107,5

Pojistný trh v členění podle struktury podílu na trhu k 31.12.2004

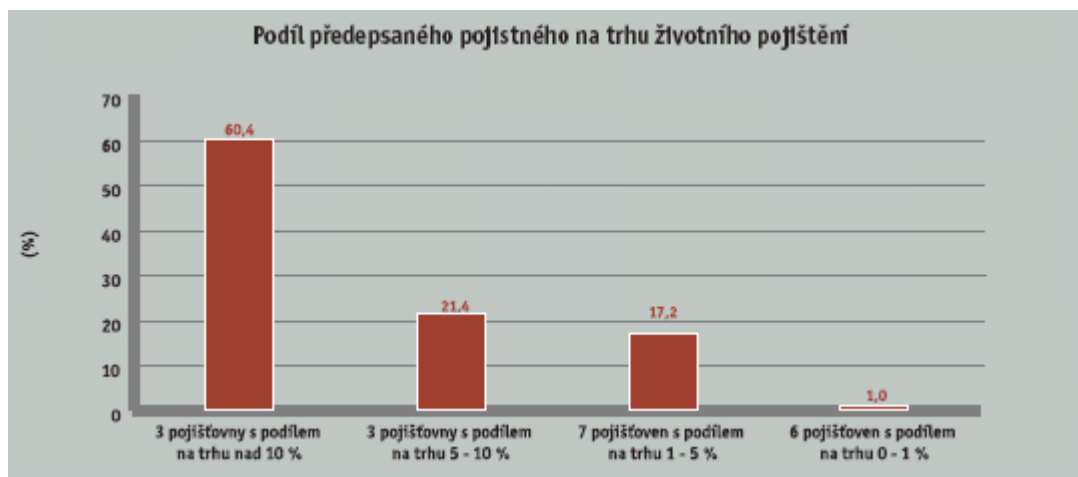
Tab. č. 13

Pojišťovny s podílem na trhu	Celkem			Neživotní pojištění			Životní pojištění		
	Počet pojišťoven	Předepsané pojistné (mil. Kč)	Podíl na trhu (%)	Počet pojišťoven	Předepsané pojistné (mil. Kč)	Podíl na trhu (%)	Počet pojišťoven	Předepsané pojistné (mil. Kč)	Podíl na trhu (%)
Nad 10%	2	65 137	57,9	3	51 026	74,7	3	26 678	60,4
5-10%	2	15 008	13,3	1	3 798	5,6	3	9 459	21,4
1-5%	8	26 824	23,9	4	8 915	13,1	7	7 605	17,2
0-1%	28	5 509	4,9	29	4 538	6,6	6	459	1,0

Graf č. 2

Graf č. 3

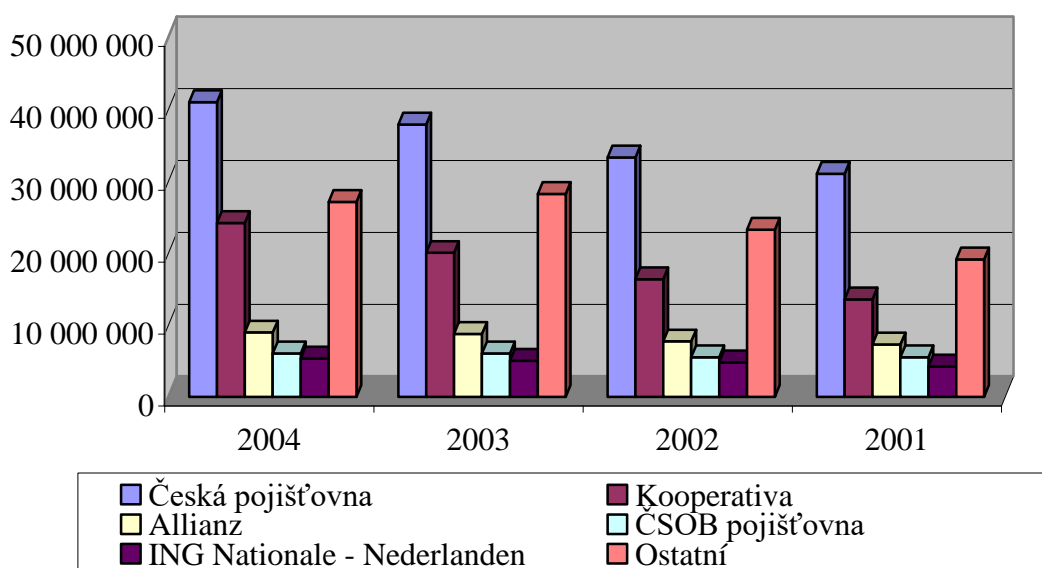
Zdroj: Výroční zpráva 2004: Úřad státního dozoru v pojišťovnictví a penzijním připojištění

Vývoj předepsaného pojistného v letech 2001 – 2004

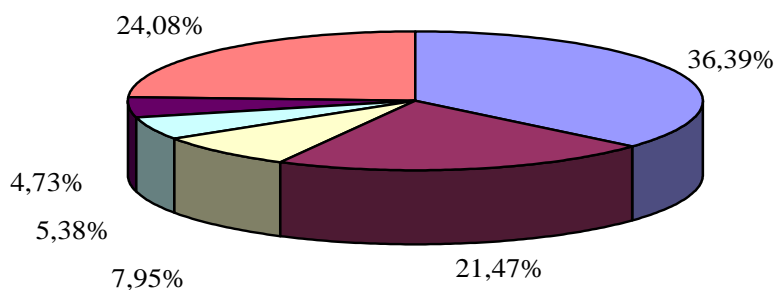
Tab. č. 14

<i>Největší pojišťovny na trhu:</i>	2004	2003	2002	2001
Česká pojišťovna	40 969 977	37875096	33279987	31035286
Kooperativa	24 166 937	20023849	16369034	13569601
Allianz	8951292	8747269	7707692	7287378
ČSOB pojišťovna	6056908	6027381	5525119	5506760
ING Nationale - Nederlanden	5325236	5030076	4808887	4227120
Ostatní	27 105 075	28235932	23248379	19116599

Graf č. 4

Graf č. 5 Největší pojišťovny a jejich podíl na trhu v roce 2004

Zdroj: Výroční zpráva 2004: Česká asociace pojišťoven

